

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าโดยกำหนดลำดับหัวข้อเรื่องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546)
 - 1.1. หลักการ
 - 1.2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 1.3. มาตรฐานกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.4. จุดประสงค์รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ
 - 1.5. มาตรฐานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ
 - 1.6. คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ
 - 1.7. จิตวิทยาการสอนภาษา
2. เอกสารเกี่ยวกับการอ่าน
 - 2.1. ความหมายของการอ่าน
 - 2.2. รูปแบบของการอ่าน
 - 2.3. ระดับของความเข้าใจในการอ่าน
 - 2.4. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน
 - 2.5. ความหมายของการสื่อสาร
 - 2.6. องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร
 - 2.7. แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 2.8. การจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 2.9. การวัดและการประเมินผลด้านการอ่าน
3. แบบฝึกเสริมทักษะ
 - 3.1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะ
 - 3.2. ลักษณะและองค์ประกอบของแบบฝึกที่ดี
 - 3.3. วิธีสร้างแบบฝึก
 - 3.4. ส่วนประกอบของแบบฝึก
 - 3.5. หลักเกณฑ์ทางจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 3.6. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ
 - 3.7. รูปแบบของแบบฝึก

- 3.8 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ
- 3.9 สื่อการเรียนรู้
- 3.10 สื่อประสม
- 3.11 การหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
- 4. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 4.2 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น
- 5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546)
(กองวิจัยการศึกษา, 2546, หน้า 4-5)

1. หลักการ

1.1 เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม มีบุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม สามารถประกอบอาชีพ ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพเพื่อสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

1.2 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวางเพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้

1.3 เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการการศึกษา ร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

1.4 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1 เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในงานอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ นำไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2.2 เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและประกอบอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

2.3 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้โดยมีความเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น

2.4 เพื่อให้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงามทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงานท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เห็นคุณค่าของ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

2.5 เพื่อให้มีบุคลิกที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับอาชีพนั้นๆ

2.6 เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของประเทศ มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ ซึ่งมีความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. มาตรฐานกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ ได้กำหนดมาตรฐานดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐานที่ 1 เข้าใจกระบวนการฟังและอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 2 ใช้ภาษาในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่างๆ อย่างถูกต้อง ตามมารยาทสังคม สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมายที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 3 เข้าใจความสัมพันธ์ ความเหมือน และความต่างระหว่าง ภาษา และวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษากับภาษาไทย และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมายที่ 3 ภาษาเพื่อความสัมพันธ์กับการศึกษาวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 4 ใช้ภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ วิชาชีพและวิชาอื่นๆ

เป้าหมายที่ 4 ภาษาและกลยุทธ์ในการเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง

มาตรฐานที่ 5 มีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการแสวงหาวิธีการเรียนภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับตนเองโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. จุดประสงค์รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจชื่ออาชีพ ลักษณะงาน สถานที่ทำงานในอาชีพ ต่างๆ และสำนวนภาษาที่ใช้ในที่ทำงาน

2. เพื่อให้มีความเข้าใจการอ่านสัญลักษณ์ แผนภาพ แผนภูมิ ป้ายประกาศต่างๆ คู่มือ และการฟังคำแนะนำในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อให้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
4. เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้และอาชีพ
5. มาตรฐานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ

1. สนทนาได้ตอบเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆในที่ทำงาน บอกเล่าเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ลักษณะงาน และสถานที่ทำงาน

2. เขียนใบลาหยุดด้วยเหตุผลต่างๆ กรอกข้อมูลแบบฟอร์ม เอกสารทางธุรกิจ
3. ตีความและถ่ายโอน สัญลักษณ์ เครื่องหมาย แผนภาพ แผนภูมิเป็นคำ ประโยค
4. อ่านและปฏิบัติตามคำสั่ง คู่มือ คำแนะนำ อ่านโฆษณา ฉลาก ป้ายเตือน ป้ายประกาศที่พบในที่ทำงานต่างๆ

5. อ่านประกาศรับสมัครงาน กรอกใบสมัครงาน และเขียนประวัติย่อ
6. เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจภาษาตามความจำเป็นและความสนใจ

6. คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ

ศึกษา ฝึกปฏิบัติ การใช้ภาษาอังกฤษในการทำงาน ลักษณะงาน และสถานที่ทำงาน การต้อนรับ การนัดหมาย การรับโทรศัพท์ การให้และรับข้อมูลนำเสนอ รายงานสั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ อ่านโฆษณาสินค้า บริการ ประกาศรับสมัครงาน แผนภูมิ คู่มือ ฉลาก ประกาศ ตาราง การกรอกแบบฟอร์มต่างๆ ใบสมัคร ประวัติย่อ การศึกษา ประสบการณ์/อาชีพ ในการสัมภาษณ์งาน โดยใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสารได้เหมาะสม คามมารยาทสังคม และกาลเทศะ วางแผนการเรียนรู้และแสวงหาวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีจากศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

7. จิตวิทยาการสอนภาษา

จิตวิทยาการสอนภาษา คือ ขบวนการซับซ้อน ที่ผู้สอนภาษาต้องใช้ทักษะต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่น แรงจูงใจ การเสริมแรงด้วยกิริยา ท่าทาง หรือคำพูด คำชมเชย รางวัล การจัดสภาพห้องเรียน การสร้างบรรยากาศ ความมั่นใจ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่า เรียนจากง่ายไปหายาก มีการฝึกและทำซ้ำๆ เพื่อให้เกิดการจำ ความแม่นยำ และคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (วิไลลักษณ์ ลาจันทร์, 2548, หน้า 18)

วรรณรักษ์ ฉัตรเวทิน (2547, หน้า 22) ได้รวบรวมแนวคิดและจิตวิทยาในการสอนภาษาตามหลักจิตวิทยา ไว้ว่า

1. การเรียนรู้จะเกิดถ้าสิ่งที่เรียนสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ความต้องการและประสบการณ์
2. การสอนเนื้อหาใหม่นั้น ควรสอนตั้งแต่ง่ายไปหายากตามลำดับ
3. การฝึกและทำซ้ำจะทำให้มีความแม่นยำ จำ และคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

4. ขณะทำการสอนควรแสดงการยอมรับ ข้อถูกต้อง และข้อผิดพลาดของนักเรียน โดยครูจะต้องบอกให้ทราบทันทีด้วยอาการ ท่าทาง หรือคำพูด

5. การเรียนรู้จะเกิดได้เร็ว หากสิ่งที่เรียนมีความหมายกับสภาพสังคม รวมถึงการสร้างบทเรียนที่มีแบบฝึก มีความหมาย นำไปใช้ได้จริงจะทำให้เรียนและจำได้เร็วขึ้น

6. ผู้เรียนควรเรียนรู้ลำดับว่าสิ่งใดเกิดก่อน-หลัง(ฟัง พูด อ่าน เขียน)

7. ความสามารถในการเรียนภาษา จะบ่งบอกว่านักเรียนควรเรียนภาษาในขั้นสูงต่อไปหรือไม่

8. ควรสอนจากสิ่งที่ไม่ซับซ้อนไปหาสิ่งที่ซับซ้อน จากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้

9. ครูควรทราบความสามารถและความแตกต่างของบุคคล และจัดวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

10. การใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอน และการอธิบายจะทำให้การเรียนรู้ดียิ่งขึ้น

11. การสร้างสถานการณ์ในการสอน ทำให้บทเรียนมีความหมาย และจดจำง่าย นอกจากนี้ในการสอนภาษาและการอ่าน ยังมีแนวคิดและทฤษฎีที่น่าสนใจดังนี้

1. แนวคิดของสตีเฟน คาร์ชเชน (สมิตรา อังวัฒกุล, 2540, หน้า 34-35) มี 5 ประการดังนี้

1.1 สมมติฐานเกี่ยวกับการเรียนและการรู้ภาษา (the acquisition learning hypothesis) แบ่งกระบวนการเรียนรู้เป็น 2 แบบ คือ

- การเรียนภาษา (language learning) เป็นการเรียนอย่างรู้ตัว รู้กฎเกณฑ์ ของภาษา แต่ไม่ใช่ภาษาเพื่อการสื่อสาร

- การรู้ภาษา (language acquisition) เป็นการเรียนอย่างไม่รู้ตัว มุ่งใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ไม่เน้นกฎเกณฑ์ของภาษาให้แก่ผู้เรียน

1.2 สมมติฐานเกี่ยวกับขั้นตอนในการเรียนรู้ตามธรรมชาติ (the natural order hypothesis) เป็นการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน ตามลำดับก่อนหลัง

1.3 สมมติฐานเกี่ยวกับกลไกทดสอบทางภาษา (the monitor hypothesis) กล่าวว่า การรู้ภาษา (language acquisition) ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในชีวิตจริงได้ แต่การเรียน ภาษา (language learning) ทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้องของภาษา

1.4 สมมติฐานการรับรู้ข้อมูลทางภาษา (the input hypothesis) ผู้เรียนจะเข้าใจข้อมูลทางภาษาได้ ต้องเป็นข้อมูลที่นำเสนอและเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน

1.5 สมมติฐานเรื่องความแตกต่างด้านจิตใจ (the affective filter hypothesis) สิ่งสำคัญในการเรียนภาษา คือ จิตใจ ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจ ความวิตกกังวล อาจเป็นแรงเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภาษาได้

สอดคล้องกับ วงเดือน ปอศิริ (2546, หน้า 30-31) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ที่มีคุณภาพมี 2 ลักษณะคือ การเรียนภาษา (learning) และการรู้ภาษา (acquisition)

เทรซี เทอแรล (Richard - Amato, 1986) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (natural approach) ไว้ดังนี้

1. การสอนภาษาที่ได้ผล คือการเลียนแบบวิธีการเรียนภาษาแม่ของผู้เรียน ผู้สอนต้องจัดประสบการณ์สอนที่จะให้ผู้เรียนได้พบ และคุ้นเคยกับภาษาที่จะเรียนให้มากที่สุด
2. ใช้กิริยาท่าทางและวิธีพูดซ้ำๆ เพื่อให้เคยชินโดยไม่ใช้ภาษาในห้องเรียน
3. เน้นทักษะการสนทนามากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดความเคยชินและไม่เน้นการเปรียบเทียบภาษาที่เรียนกับภาษาแม่

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ฮิลการ์ด และโบเวอร์ (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) ได้สรุปว่า

- 2.1 ผู้เรียนต้องเป็นผู้กระทำมากกว่าเป็นผู้ฟัง เพราะต้องมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าและถือว่าการเรียนรู้นั้น เกิดขึ้นโดยการปฏิบัติ
- 2.2 ความถี่ของการกระทำเป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะ เช่น การเรียนภาษา คนตรี กีฬา จะไม่สามารถเรียนได้ผลดีถ้าไม่มีการปฏิบัติ
- 2.3 การเรียนรู้ในสิ่งที่เหมือนกัน และความแตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญ ที่ได้จากการฝึกหัดและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่น้อยอยู่ได้นาน

สรุปได้ว่า การสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องใช้จิตวิทยาในการสอนอย่างหลากหลายวิธี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยสรุป เป็นข้อๆดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยจากประสบการณ์จริง
2. สอนทุกสิ่งจากง่ายไปหายาก
3. เสริมแรงด้วยหลายหลากกลวิธี
4. ทบทวนให้ถี่ด้วยการฝึกซ้ำ
5. สอนให้จดจำด้วยความสนุก
6. สรรสร้างสื่อปลูก ไร่ความสนใจ
7. จิตวิทยานำมาใช้ตามวัยของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป จากหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546) จะเห็นได้ว่า มีหลักการและจุดหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนในแต่ละสาขาวิชาให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์งานอาชีพ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถเลือกเรียนได้อย่างอิสระตามศักยภาพ มีมาตรฐานกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษที่กำหนดเป้าหมายในการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีมาตรฐานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับงานด้านอาชีพที่ศึกษา โดยการสืบค้นข้อมูลจากสื่อที่หลากหลายทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และในงานอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถ และฝึกทักษะในการ

ใช้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนอย่างเต็มที่โดยต้องรู้หลักจิตวิทยาในการสอนภาษา ที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่จำเจ ไม่น่าเบื่อหน่าย สร้างความสนใจใฝ่รู้ให้กับผู้เรียน โดยใช้ สื่อ และประสบการณ์ตรง เพื่อให้ผู้เรียนจดจำความรู้และทักษะทางภาษาอันจะส่งผลต่อการใช้ ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพในอนาคต และตอบ สนองตามจุดประสงค์ มาตรฐาน และ คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษที่กำหนดในหลักสูตร

เอกสารเกี่ยวกับการอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

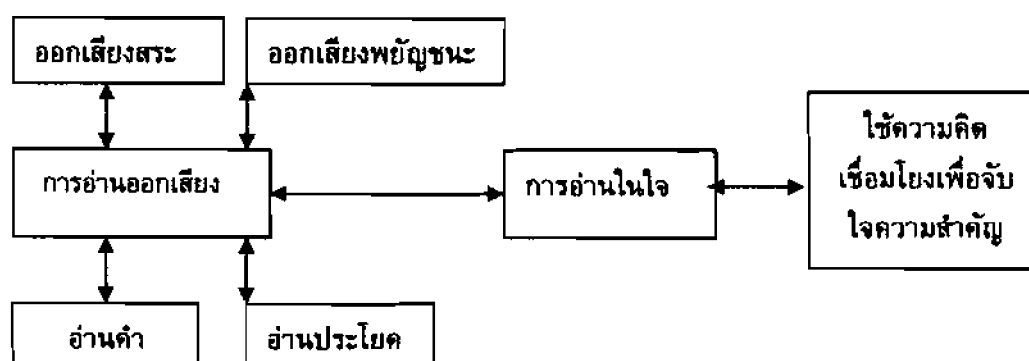
สมุทฺร เชนฺชาวนิช (2540, หน้า 31) กล่าวว่า การอ่านเป็นการสื่อความหมาย ระหว่าง ผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยมีปฏิภริยาโต้ตอบจากการอ่าน มมองค์ประกอบ 3 อย่างคือ ผู้เขียน ผู้อ่าน และรายงาน(สิ่งที่อ่านมาแล้วหรือปฏิกิริยาโต้ตอบ ซึ่งเกิดขึ้นจากการอ่านนั้นๆ)

กรมวิชาการ (2542, หน้า 31) กล่าวว่า การอ่านเป็นการสื่อความหมายระหว่าง ผู้เขียน กับผู้อ่าน โดยการแปลความหมายจากตัวอักษร ให้ได้ความหมายที่ถูกต้อง ชัดเจน เป็น ทักษะพื้นฐานที่สำคัญ เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด และจะคงอยู่กับผู้เรียนได้นานที่สุด

กรมวิชาการ แบ่งการอ่านเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียง (oral reading) และการอ่านในใจ (silent reading)

1. การอ่านออกเสียง (oral reading)เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของการอ่าน ในใจต้องใช้การฝึกออกเสียงสระ พยัญชนะ คำ และประโยค ให้ถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับความ หมายและต้องมีการเน้นเสียงขึ้นลง มีจังหวะชัดเจนเพื่อให้ผู้ฟังได้ยินเนื้อหาและเข้าใจชัดเจน

2. การอ่านในใจ (silent reading) เป็นการถ่ายทอดตัวอักษรเป็นความคิด ซึ่งผู้ที่อ่านในใจได้ดีก็คือ ผู้ที่อ่านออกเสียงได้ดีมาก่อน เพราะการอ่านออกเสียงเป็นการฝึกการ เชื่อมโยงความหมายของคำ และการอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง

ภาพ 2 ประเภทของการอ่าน

ที่มา : (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 31)

กรมวิชาการกล่าวว่าทักษะในการอ่านโดยทั่วไป แบ่งเป็น 4 ส่วนที่ควรทราบ คือ

1. ทักษะการอ่านในขั้นต้น (prereading skill) เป็นทักษะที่มุ่งให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ที่จะอ่าน ฟังและพูดโดยรู้จักตัวอักษร จำลำดับพยัญชนะ สระ และเครื่องหมายต่างๆ
2. ทักษะการสังเกตคำ (word recognition) ผู้เรียนจะเลียนเสียง ใช้บริบท เพื่อเดาความหมายของคำศัพท์ และออกเสียงคำอย่างถูกต้อง สังเกตโครงสร้างของประโยคเพื่อเดาความหมายของคำ ใช้พจนานุกรม เพื่อหาความหมายและออกเสียงคำ
3. ทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ (comprehension) โดยผู้สอนสอนวิธีการให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านเช่น หาใจความสำคัญ เรียงลำดับ สรุปใจความสำคัญ ฯลฯ
4. ทักษะการอ่านเพื่อการเรียน เป็นการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ และให้สนุกเพลิดเพลินกับการอ่าน เช่น อ่านแผนที่ ตาราง การใช้หนังสือเป็นสื่อที่เป็นกิจกรรมการพักผ่อน

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมด้านการอ่าน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน เป็นการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน เกี่ยวกับพื้นฐานเรื่องคำศัพท์
 2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนนำมาฝึกทักษะขณะที่อ่านเนื้อเรื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น
 3. กิจกรรมหลังการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
- อมรศรี แสงส่องฟ้า(2545, หน้า 32) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการหาความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏ ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในตัวอักษร คำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษา หาความหมาย และอธิบายโดยใช้ภูมิหลังความรู้ ประสบการณ์เดิม และความคิดของผู้อ่าน ซึ่งจะตีความหมายได้ง่ายขึ้น และแตกต่างกันไป

ฮาร์ริสและสมิธ (Harris and Smith, 1976, p.56) และคูเปอร์และคณะ (Cooper and others 1988, p.13) กล่าวว่า การอ่านเป็นการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด และความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะแสดงความคิดเป็นภาษาเขียน ผู้อ่านจะอ่านเพื่อหาความหมายโดยใช้ประสบการณ์เดิม

บันลือ พงกษะวัน (2545, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่าน คือ การผสมเสียงของตัวอักษรหรือผสมคำ ซึ่งเรียกว่า "อ่านออก" เพื่อมุ่งให้อ่านหนังสือได้ถูกต้อง แดกฉาน ขยายประสบการณ์ในการอ่านคำโดยตรง
2. การอ่าน เป็นความสามารถในการผสมผสานตัวอักษร แล้วออกเสียงเป็นคำ เป็นประโยค ทำให้เกิดความเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ซึ่งผู้ฟัง ฟังรู้เรื่อง เรียกว่า "อ่านได้"
3. การอ่านเป็นเทคนิคการจำรูปคำ (word's figuration) เข้าใจรูปประโยคแล้วสรุปเรื่องราวที่ผู้เขียนสื่อเอาไว้ หรืออ่านแล้วสามารถประเมินผลของสิ่งที่อ่านได้ เรียกว่า "อ่านเป็น"

4. การอ่าน เป็นการพัฒนาความคิด โดยผู้อ่านใช้ความสามารถตั้งแต่การสังเกต การจำรูปคำ การใช้ประสบการณ์เดิมมาแปลความ ตีความ หรือถอดความให้เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี ตลอดจนนำสิ่งที่อ่านมาใช้เป็นประโยชน์ เป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้

พัชนี ภักดี (2546, หน้า 20) กล่าวว่า การสอนอ่าน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน รักการอ่าน แสวงหาความรู้โดยการอ่านได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการอ่าน และการสอนอ่านเช่นกัน

สุดาจิต สุ่มมัตย์ (2547, หน้า 31) กล่าวว่า การอ่านหมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความหมายของถ้อยคำ ที่เป็นองค์ประกอบทางภาษา ซึ่งรวมกันเป็นสิ่งที่มีความหมายเพื่อสามารถสื่อความคิดของผู้เขียนและเข้าใจข้อมูลนั้นตามที่ผู้เขียนต้องการ

วิไลลักษณ์ ลาจันทร์ (2548, หน้า 20) การอ่านคือ กระบวนการในการแปลความหมายจากภาพ สัญลักษณ์ ตัวอักษร หรือเรื่องราวโดยรวบรวมและตีความหมายจากการอ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ

ดิกกี (Dickie, 1948, p.8) สรุปว่าการอ่านเป็นการกระทำปฏิกริยาระหว่างการมองเห็นกับองค์ประกอบในการแปลความ ผู้อ่านจะตีความสิ่งโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อประมวลเข้าเป็นความคิด แล้วสรุปลงความเห็นตามความเข้าใจของผู้อ่าน

ทิงเกอร์ (Tinker, 1962, pp.12) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านอยู่ที่ความเข้าใจเป็นสำคัญ เพียงเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งก็สามารถรวบรวมความคิดในสิ่งที่อ่านได้

กู๊ดแมน (Goodman, 1979, pp. 5-6) กล่าวว่า การอ่านเป็นเกมการเดาทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา การอ่านที่ถูกต้องไม่ได้มาจากการสามารถในการอ่านทุกตัวอักษร หรือเข้าใจองค์ประกอบของภาษาทั้งหมด แต่เป็นผลมาจากทักษะในการการคาดเดาความหมาย ให้เกิดประโยชน์โดยรวมมากที่สุด

วิลเลียม (Williams, 1986, pp. 2-3) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจสำคัญที่สุดในการอ่านทุกประเภท หากอ่านแล้วจับใจความไม่ได้ ก็ไม่ถือว่าเป็นการอ่านเพราะไม่เกิดประโยชน์ใดๆ แก่ผู้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กันนิง (Gunning, 1992, p.188) และ รูบิน (Rubin, 1993, p.19) ที่ให้ความสำคัญกับการอ่านว่าเริ่มจากการทำความเข้าใจตัวอักษรและองค์ประกอบย่อยๆของภาษาก่อนที่จะทำความเข้าใจ

สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพราะเป็นการตีความจากตัวอักษร และทำความเข้าใจเนื้อหา โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นส่วนสำคัญในการคิดและจับใจความเรื่องที่อ่านจนสามารถเข้าใจเรื่องได้ จึงจะถือว่าเป็นผู้ที่อ่านได้ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการอ่านมาก จะมีความสามารถในการอ่านได้ดีกว่าคนที่อ่านน้อยนั่นเอง

2. รูปแบบของการอ่าน

สนิท ดังทวี (2538 , หน้า 42-45) จำแนกลักษณะการอ่านเป็น 7 ลักษณะ ดังนี้

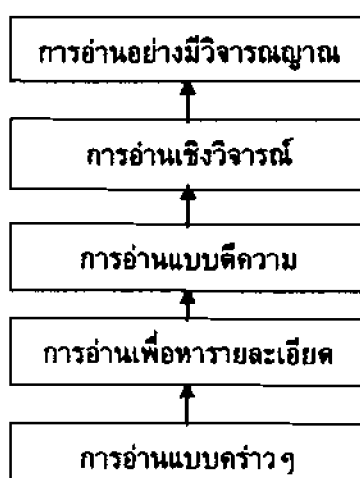
1. การอ่านวิเคราะห์คำ คืออ่านและบอกข้อคิดและแก้ไขข้อความที่ผิดได้

2. การอ่านวิเคราะห์ประโยคว่าใช้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด
 3. การอ่านวิเคราะห์ทรรณะของผู้เขียน ว่ามีทรรณะอย่างไรต่อสิ่งที่เขียน
 4. การอ่านตีความ เพื่อสรุปความคิดจับใจความ อธิบาย และตีความ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัย ประสบการณ์ และสติปัญญาของผู้อ่านเป็นสำคัญ

5. การอ่านขยายความ เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดให้มากขึ้น จนเข้าใจ
 6. การอ่านจับใจความสำคัญ ผู้อ่านต้องเข้าใจเรื่องและข้อความที่กล่าวครอบคลุมเนื้อหาหรือใจความของข้อความอื่นๆ ไว้เป็นข้อความที่ทำให้เรื่องต่างๆ ดำเนินไปได้
 7. การอ่านอย่างใช้วิจารณ์ญาณ เป็นการอ่านที่ต้องคิดหาเหตุผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจต้องคิดพิจารณา วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่าข้อความที่อ่าน

สรวงภรณ์ ชัยศิริพานิช (2545, หน้า, 25-26)กล่าวว่า การอ่านมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

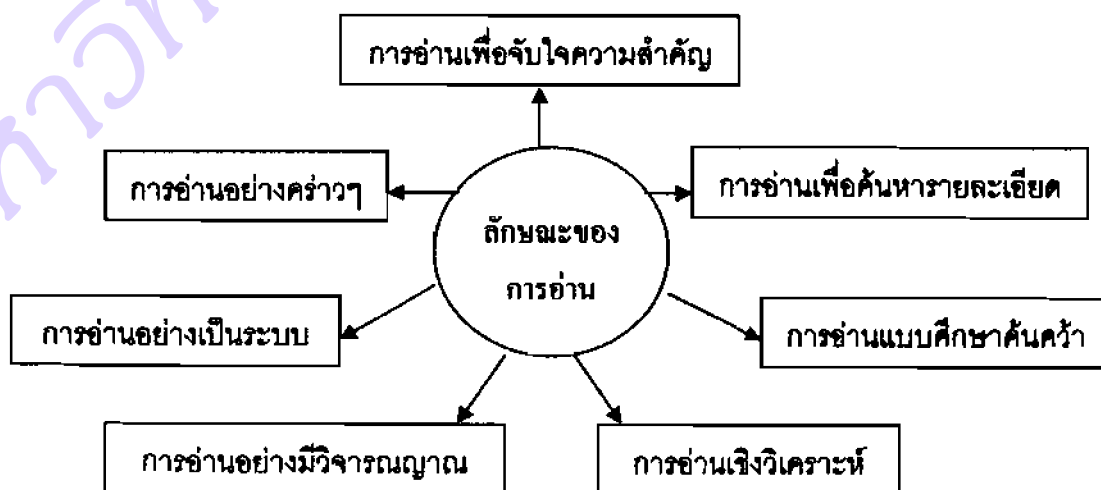
1. การอ่านแบบคร่าวๆ เป็นการอ่านขั้นแรก ซึ่งไม่ต้องการความเข้าใจมากนัก แต่จะช่วยเสริมการอ่านลักษณะอื่นๆ ให้ เข้าใจเร็วขึ้นเพราะได้ภาพรวมของเรื่องแล้ว
2. การอ่านเพื่อหารายละเอียดโดยจับใจความ และรายละเอียดที่สำคัญ
3. การอ่านแบบตีความ ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อทำความเข้าใจ เนื้อความหรือถ้อยคำ ให้ถูกต้องจึงจะเข้าใจถึงความมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้เขียน
4. การอ่านเชิงวิจารณ์ คือการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งที่อ่าน
5. การอ่านขั้นลึกซึ้ง คือการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ที่ต้องใช้ความคิดวิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างละเอียดรอบคอบ

ภาพ 3 ลักษณะการอ่านตามแนวคิดของ สรวงภรณ์ ชัยศิริพานิช
 ที่มา: (สรวงภรณ์ ชัยศิริพานิช, 2545, หน้า 25-26)

มิลเลอร์ (Miller 1972, p.332) กล่าวถึงลักษณะการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านอย่างคร่าวๆ เป็นการอ่านเพื่อสำรวจหัวข้อหรือขั้นตอนที่ผู้อ่านสนใจ การอ่านลักษณะนี้อาจอ่านเพียงชื่อเรื่อง หัวเรื่อง สารบัญ บทนำ เท่านั้น
2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อเก็บแนวคิด โดยอ่านเฉพาะส่วนสำคัญที่ต้องการเป็นหลัก และอ่านข้ามตอนที่ไม่สำคัญ
3. การอ่านเพื่อค้นหารายละเอียด เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องค้นหาคำสำคัญหรือประโยคใจความสำคัญให้ได้ แล้วสรุปแนวคิดแต่ละย่อหน้าและแต่ละเรื่องได้เรียกว่า เป็นการอ่านรวมทั้ง 2 แบบ คือ อ่านข้ามตอนที่ไม่ต้องการรู้ ส่วนตอนที่ต้องการรู้ก็อ่านอย่างละเอียด
4. การอ่านแบบศึกษาค้นคว้า เป็นการอ่านอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง
5. การอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านอย่างละเอียด แล้วแยกพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ว่ามีความหมาย ความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
6. การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ คืออ่านโดยสอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อ่านไปด้วย แต่ต้องกระทำด้วยใจเป็นกลาง มีอารมณ์ปกติ
7. การอ่านอย่างเป็นระบบ คือ การอ่านเรื่องเดียวกันจากหนังสือหลายๆ เล่ม แล้วสรุปไว้อย่างมีระเบียบ

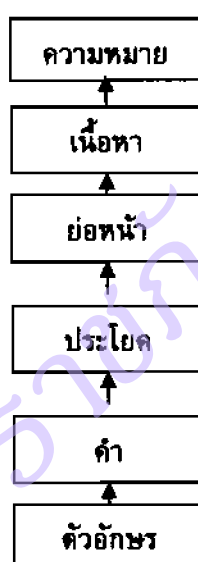

ภาพ 4 ลักษณะของการอ่านตามแนวคิดของมิลเลอร์

ที่มา: (Miller, Lyle L., 1972, p. 332)

อมรตรี แสงส่องฟ้า (2545, หน้า 36)กล่าวว่า ก่อนที่ครูจะทำความเข้าใจกับการอ่าน ครูควรจะเข้าใจรูปแบบของการอ่านที่มี 3 แบบ ดังนี้

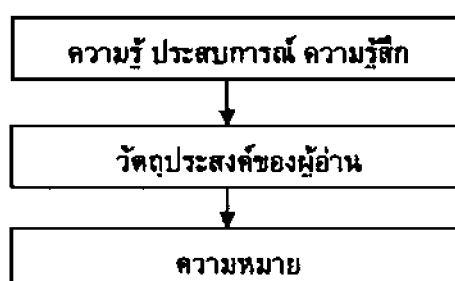
1. รูปแบบจำลองการอ่านที่เน้นกระบวนการอ่านในระดับพื้นฐานไปสู่กระบวนการอ่านในระดับสูง (bottom-up model) เป็นการให้ความสำคัญกับตัวอักษร ผู้อ่านจะพยายามถอดความตัวอักษร คำศัพท์แต่ละตัว แล้วจึงตีความหมาย ดังสรุปตามภาพต่อไปนี้

ภาพ 5 แสดงรูปแบบการอ่านรูปแบบจำลองการอ่านที่เน้นกระบวนการอ่านในระดับพื้นฐานไปสู่กระบวนการอ่านในระดับสูง

ที่มา : (Reutzel and Cooter, Jr., 1992, p. 38)

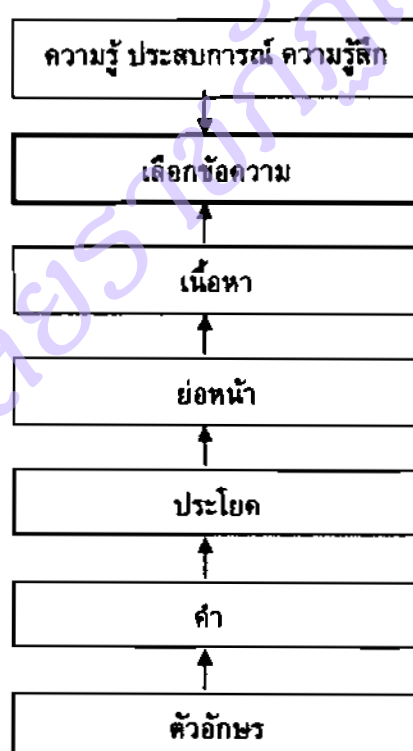
2. รูปแบบจำลองการอ่านที่เน้นกระบวนการอ่านในระดับสูงไปสู่กระบวนการอ่านในระดับพื้นฐาน (top-down model) เป็นการใช้ประสบการณ์ ความรู้สึกของผู้อ่านทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวม แล้วตรวจแก้ไขโดยใช้ตัวชี้แนะทางภาษาศาสตร์เข้ามาช่วยตีความดังภาพ

ภาพ 6 แสดงรูปแบบการอ่านแบบจำลองการอ่านที่เน้นกระบวนการอ่านในระดับสูงไปสู่กระบวนการอ่านในระดับพื้นฐาน

ที่มา : (Reutzel and Cooter, Jr., 1992, p. 36)

3. รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive model) เป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน จากประสบการณ์เดิม แล้วอ่านเพื่อหาความหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันก็อ่านเพื่อตีความหมายคำที่ปรากฏโดยใช้การคาดเดาความหมาย จากประสบการณ์และพื้นความรู้เดิม แล้วจึงอ่านเพื่อตรวจสอบและแก้ไขการคาดเดา ซึ่งเป็นการอ่านทั้งตัวอักษรที่เห็นและประสบการณ์ในการตีความเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการอ่านที่กำหนดไว้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 7 แสดงรูปแบบกระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์

ที่มา : (Reutzel and Cooter, Jr., 1992, p. 36)

จากความหมายและรูปแบบของการอ่านที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การอ่านตามแนวคิดของนักวิชาการ มีหลายรูปแบบซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของการอ่านนั้นๆ โดยจะมีลำดับในการอ่านที่แตกต่างกัน แต่จะเริ่มจากการอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อสำรวจความสนใจ และค่อยๆ อ่านเพื่อหารายละเอียดที่สำคัญ หรือศึกษาอย่างละเอียด เพื่อตีความ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ต่อไป

3. ระดับของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจภาษาเขียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการอ่าน ถ้าไม่เกิดความเข้าใจก็ไม่เกิดการอ่าน (Gunning 1992, p. 188) นักการศึกษาหลายท่านแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน ไว้ดังนี้

ฟีนอคเซียโร (สุดาจิต สุ่มมาตย์ 2547, หน้า 31) การอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านเป็นความรู้ที่มาจากการลงทุนน้อยที่สุด แต่เป็นความรู้ที่ขยายกว้างขวางมากที่สุด

สุดาจิต สุ่มมาตย์ (2547, หน้า 31) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ความเพลิดเพลินเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และยุคสมัย ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม

วิลเลียมส์ ลาจันทิก (2548, หน้า 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านว่า เป็นแนวทางให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. มุ่งให้ครูส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาวิชาชีพ
2. เน้นย้ำการสอนอ่านไปสู่การอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา
3. พัฒนาทัศนคติในการเรียนการสอนโดยชี้ให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน
4. เป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดที่ย้ำความคงทนในการเรียนรู้ได้ดี
5. กิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้เด็กได้เรียนโดยไม่รู้สึกตัว ได้รับความ

สนุกสนานซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา (vital learning)

6. การเรียนรู้ได้รับการส่งเสริมให้ใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิม ผสมผสานกับความรู้ใหม่และประสบการณ์ใหม่เป็นความรอบรู้ที่มั่นคง

รัคเคลล์ (Ruddell, 1997, pp. 68–69) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านซึ่งสอดคล้องกับ สมิธ (Smith, 1969, p. 262) ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (literal statements) เป็นการอ่านที่มีความเข้าใจตามตัวอักษรที่ปรากฏในเนื้อหาว่า ผู้เขียนเขียนอย่างไร รายละเอียด (details)ใจความสำคัญของเรื่อง (main ideas) คืออะไร

2. ระดับตีความ (interpretive statements) เป็นการอ่านที่ต้องตีความหมายแฝงที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้โดยตรง

3. ระดับประยุกต์ใช้ (applied statements) เป็นการอ่านที่นำเอาแนวคิดที่ได้จากเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ ผู้อ่านจะเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมผนวกเข้ากับความรู้ที่ได้จากบทอ่านเพื่อนำเอาความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้

มิลเลอร์ (Miller, 1972, pp. 4 – 7) ได้จัดกระบวนการความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ระดับแปลความ (textually explicit comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอไว้ในบทอ่านอย่างตรงไปตรงมา สามารถระบุความคิดหลัก ความคิดรองของเรื่อง หรือจัดเรียงลำดับเหตุการณ์หัวข้อเรื่องต่าง ๆ ในบทอ่านได้

2. ระดับตีความ (textually implicit comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้นำเสนอไว้ในบทอ่าน แต่ใช้เหตุผลความรู้ ความเข้าใจมาทำความเข้าใจเพื่อตอบคำถามเชิงอ้างอิง สรุปและทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

3. ระดับวิเคราะห์ สรุปความ (critical reading) เป็นระดับของการวิเคราะห์ ตีความ และประเมินเนื้อหาที่เพื่อระบุข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของผู้เขียนซึ่งต้องใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิม เข้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งที่พบในบทอ่าน เพื่อทำการสังเคราะห์เนื้อหาที่อ่าน

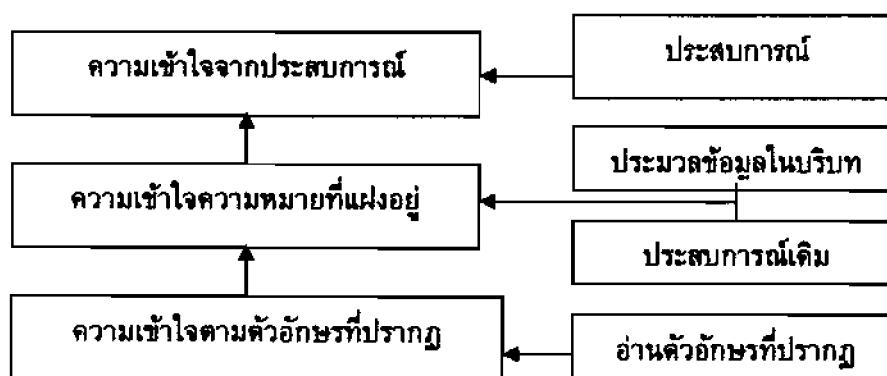
4. ระดับความคิดสร้างสรรค์ (scriptually implicit comprehension) เป็นความเข้าใจระดับสูง ที่ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน นอกเหนือจากสิ่งที่นำเสนอไว้ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเข้ามาเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อสังเคราะห์เนื้อหาในบทอ่าน

เซียร์ฟอสส์ และรีดเดนซ์ (Searfoss & Readence, 1994, p. 231-232) ได้ อธิบายถึงระดับของความเข้าใจในการอ่านพร้อมยกตัวอย่างประกอบดังต่อไปนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรที่ปรากฏ (text-explicit) คือ ความสามารถในการหาคำตอบข้อมูล หรือบอกในสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรงจากการอ่าน

2. ระดับความเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่(text-implicit) คือความสามารถในการหาคำตอบ หรือข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวโดยตรง แต่ผู้อ่านจะต้องประมวลข้อมูล แล้วคิดหาคำตอบซึ่งมีได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความสามารถในการอ่านเพื่อตีความ

3. ระดับความเข้าใจจากประสบการณ์(experience-based)คือความสามารถในการหาคำตอบหรือข้อมูล โดยใช้ประสบการณ์ของผู้อ่านว่าเรื่องจะดำเนินต่อไปอย่างไร เพราะอะไร ซึ่งคำตอบหรือข้อมูลที่ได้นี้ ไม่มีปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง

ภาพ 8 ระดับของความเข้าใจในการอ่าน ตามแนวคิดของเซียร์ฟอสและรีดเดนซ์
ที่มา : (Searfoss, Lyndon W. & Readence, John, E., 1994, p. 231-232)

สรุปได้ว่า ระดับของความเข้าใจในการอ่าน เป็นสิ่งสำคัญในการสอนอ่านเพราะมีการฝึกความเข้าใจ และกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดทั้ง 4 ระดับ คือความคิดระดับตัวอักษร ความคิดระดับตีความ ความคิดระดับวิเคราะห์ และความคิดระดับความรู้สึก โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจตัวอักษร เข้าใจในเนื้อความหลัก วิเคราะห์เหตุผล มีวิจารณญาณ แก้ปัญหา และยังคงมีการคาดเดาเนื้อหาล่วงหน้า ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยครูในการกำหนดเป้าหมายในการเตรียมการสอน กำหนดเนื้อหาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เลือกสื่อและสามารถประเมินได้ว่านักเรียนสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านอยู่ในระดับใด ซึ่งแสดงถึงประโยชน์ของการอ่านนั่นเอง

4. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

จากความหมายของการอ่านที่มีหลากหลาย ทำให้มีการวิเคราะห์ โดยนักวิจัยและนักการศึกษาถึงองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนการอ่านดังต่อไปนี้ (Cooper, J. David et al., 1988, pp. 6-7)

1. ทักษะคิด หรือแรงจูงใจในการอ่าน (affective aspects) ผู้อ่านจะอ่าน หรือทำความเข้าใจเนื้อหาได้ก็ต่อเมื่อมีความสนใจเนื้อหา หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้น
2. ความสามารถในการใช้กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ (metacognitive knowledge) คือการตระหนักในการเลือกใช้กลวิธีที่อ่านที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความรู้เรื่องข้อความต่อเนื่อง (discourse knowledge) คือความรู้เรื่องรูปแบบของภาษา และการเรียบเรียงงานเขียนแบบต่างๆ เช่น จดหมาย บทความ นิทาน ความรู้เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้อ่านคาดเดาความหมายโดยรวมได้ แม้เพียงอ่านคำแรกของประโยค
4. ความรู้เรื่องโครงสร้างทางภาษา (syntactic knowledge) คือความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ของคำ หรือประโยค ซึ่งจะช่วยให้อ่านตีความ และเรียบเรียงความหมายของแต่ละคำหรือประโยคได้อย่างถูกต้องและสัมพันธ์กัน
5. ความรู้เรื่องความหมายของคำศัพท์ (vocabulary knowledge) หมายถึง การที่ผู้อ่านทราบความหมายของคำศัพท์นั้นๆ อยู่แล้ว หรืออาจเป็นการทราบความหมายโดยใช้บริบทของคำนั้นช่วยในการตีความ
6. ความรู้ในการอ่านคำ (decoding knowledge) คือการอ่านคำศัพท์ได้ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียง หรืออ่านในใจก็ตาม โดยใช้บริบทของคำช่วยในการตีความ
7. ความเป็นอัตโนมัติ (automaticity) คือการให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่างๆ ของการอ่านอย่างเป็นอัตโนมัติในขณะที่อ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านในระดับต้น จะให้ความสำคัญกับการใช้องค์ประกอบต่างๆ อย่างระมัดระวัง แต่ผู้อ่านที่มีความสามารถจะใช้องค์ประกอบนั้นได้อย่างอัตโนมัติ และจะเพิ่มความสำเร็จให้กับการทำทำความเข้าใจความหมายโดยรวมมากกว่า

8. ด้านความสามารถในการอ่านเขียน (emergent literacy aspects) เมื่อการอ่านเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นหากผู้อ่านได้อ่านงานเขียนที่ตรงกับความต้องการและความสามารถ ก็จะช่วยส่งเสริมให้การอ่านพัฒนาขึ้นได้ตามลำดับ

วิลเลียม (William 1986, pp. 3-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านไว้ดังนี้

1. ความรู้ในระบบการเขียน ด้านการสะกดคำ และการอ่านออกเสียง ปัญหาหนึ่งของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ คือ ไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์มากพอ
2. ความรู้เรื่องภาษาผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่าน จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องรูปแบบของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษา
3. ความสามารถในการตีความ เพราะการอ่านไม่ใช่การทำความเข้าใจข้อความเท่านั้น ผู้อ่านจึงต้องเข้าใจจุดประสงค์ของข้อความ วิธีการเรียบเรียงประโยคเป็นข้อความที่ต่อเนื่องกัน และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคอย่างสัมพันธ์กัน
4. ความรู้รอบตัวทั่วไป ผู้อ่านมีความรู้และประสบการณ์ ในเรื่องของลักษณะข้อความ วัฒนธรรม เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือความรู้รอบตัวอื่นๆ ก็จะทำให้ผู้อ่านสามารถเลือกความรู้และประสบการณ์ของคนให้ตรงกับผู้เขียน และเข้าใจกับเรื่องนั้นๆ ได้

แอริส และซิเพย์ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบ ที่ส่งผลให้การอ่านประสบผลสำเร็จ คือ

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (physical factors) ความบกพร่องหรือความพิการทางกายไม่ใช่อุปสรรคต่อการอ่าน แต่เป็นผลกระทบต่อการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน เช่น ไม่สามารถฟังหรือแยกเสียงจากกันได้ การอ่านของผู้เรียนก็ไม่พัฒนา ด้วย เพราะระบบของกล้ามเนื้อที่บกพร่องจะไปสกัดกั้นส่วนอื่นทำให้การอ่านไม่เป็นไปตามปกติ
2. องค์ประกอบทางปัญญา (cognitive factors) การอ่านนั้นสัมพันธ์กับไอ.คิว.อย่างน้อย 0.4 - 0.5 จนถึง 0.7 ในผู้เรียนระดับ 4 ส่วนที่เหลือเป็นเรื่องของแรงจูงใจ คุณภาพของบทเรียน เนื้อหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ
3. องค์ประกอบทางสังคมวัฒนธรรม (social and cultural factors) หมายถึงสภาพที่ผู้เรียนได้เห็น หรือได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ จะเป็นการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าครอบครัวที่ไม่มีกิจกรรมด้านการอ่านเลย
4. ความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอนควรพิจารณาว่าบุคลิกภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับใดก็หาทางช่วยเหลือและส่งเสริมให้มากขึ้นโดยครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนเริ่มเรียน

จากที่กล่าวมาแล้ว องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านนั้น ขึ้นอยู่กับความปกติของร่างกาย ความรู้พื้นฐานทางภาษาของนักเรียน แรงจูงใจ ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน และเทคนิคการสอน ที่ผู้สอนจะใช้กลวิธีที่หลากหลาย มากกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี และมีความเข้าใจมากขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสอนอ่านที่ดี ผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรกำหนดจุดประสงค์ ในการอ่านให้ถูกต้องว่าต้องการให้ผู้เรียนอ่านเพื่ออะไร หลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบในการอ่าน และลักษณะของการอ่านให้เหมาะสมกับผู้เรียน ว่าจะให้อ่านอะไร ศึกษาองค์ประกอบต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดทักษะในการอ่านได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5. ความหมายของการสื่อสาร

เรฟเวล (Revell, 1979, pp. 1-4) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสาร แนวความคิด ความรู้สึกระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยวิธีต่างๆ แต่สิ่งที่เกิดจากการสื่อสารที่แท้จริง ควรมีความแปลกใหม่ หรือเป็นความรู้ใหม่แก่ผู้รับภาษาที่คนเราใช้ในการสื่อสารนั้น ต้องมีการบอกทั้งข้อเท็จจริง และความรู้สึกลงไปด้วย

บราวน์ (Brown, 1980, pp.27-29) กล่าวว่า การสื่อสารไม่ใช่เป็นเพียงเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เป็นการใช้ภาษาที่มีจุดหมาย มีการแลกเปลี่ยนที่ไม่ชัดเจนระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิดดอลสัน (Widdowson, 1996, pp. 27-29) ที่กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่สื่อความหมาย มีใช้คำหรือประโยคที่ปรากฏ แต่หมายถึงการกล่าวถ้อยคำเมื่อมีจุดหมาย หรือความตั้งใจที่เด่นชัด ประโยคที่มีคุณค่าในการสื่อความหมายนั้น คือ ประโยคที่แสดงถึงจุดหมายของผู้พูดในการสื่อสาร เช่น หากผู้พูดว่า "the telephone" ในขณะที่เสียงโทรศัพท์ดังขึ้น นั้นหมายความว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังลุกขึ้นไปรับโทรศัพท์ หรือมีความหมายว่า "can you answer it, please"

6. องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

อรุณี วิริยะจิรา (2532, หน้า 24) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษา เพื่อนำไปสู่กระบวนการสื่อสารต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีผู้ส่งสารและรับสาร โดยนักเรียน ควรได้รับการฝึกทักษะสัมพันธ์ (intergrated skills) ซึ่งหมายถึงการฝึกให้เป็นทั้งผู้ส่งสารและรับสาร
2. สาร คือเนื้อหาที่ใช้สอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษา และมีการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ในการนำเสนอเพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้
3. พาหะหรือสื่อ คือหลักสูตร วิธีสอนและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมอันจะก่อให้เกิดการสื่อสารในห้องเรียน ผลที่เกิดขึ้นคือ สมรรถกิริยาในการสื่อสารของนักเรียนซึ่งหมายถึงการเข้าใจและใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำมาประเมินวัดความสามารถของผู้เรียนได้

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปกระบวนการสื่อสารที่ครูต้องคำนึงถึงเพื่อจัดกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการสื่อสารในห้องเรียนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนี้

1. ต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 บุคคลขึ้นไป อาจเป็น ผู้อ่านและผู้เขียน ผู้ฟังและผู้พูด ต้องมีสารที่ต้องการสื่อ อาจเป็นคำพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งรวมถึงน้ำเสียง ท่าทาง การแสดงสีหน้า การใช้สัญญาณหรือสัญลักษณ์ต่างๆ

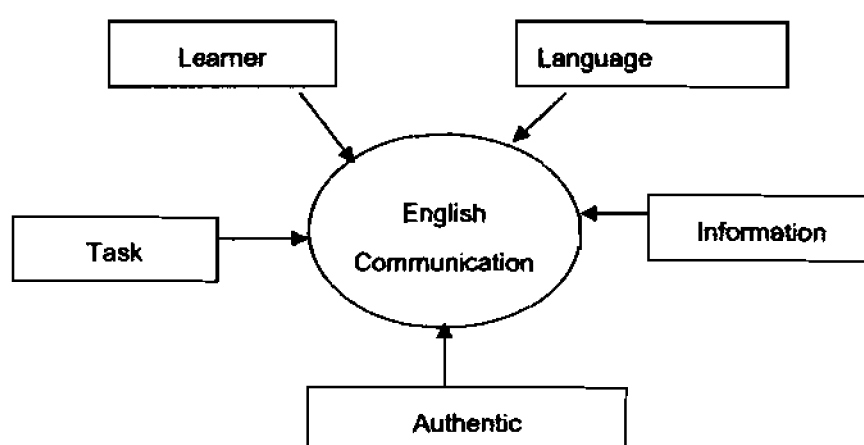
2. ต้องมีจุดมุ่งหมายในการสื่อสารว่า ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทำอะไร เข้าใจอย่างไร หรือรู้สึกอย่างไร

7. แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนสื่อสาร นักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

สมถวิล ธนะโสภณ (2528, หน้า 12) ได้สรุปหลักการของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรมีลักษณะดังนี้

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ (learner centered) โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้ภาษา ซึ่งอาจจัดในรูปของกิจกรรมคู่ (pair work) หรือกิจกรรมกลุ่ม (group work) ก็ได้
2. ภาษาเกิดจากการร่วมกิจกรรม (task oriented) เป็นการเรียนรู้ที่ครูจัดให้นักเรียนทำกิจกรรมที่มีความหมาย มีสภาพการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. กิจกรรมหรือแบบฝึกที่มีลักษณะเป็นการหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือหาข้อมูลที่ขาดหายไป (information gap) ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นและทำให้เกิดการสื่อสาร
4. เน้นการใช้ภาษาตามหน้าที่ (language functions) เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญในด้านความหมาย (meaning) และความสามารถในการสื่อสารอย่างคล่องแคล่ว (fluency) มีใช้รูปแบบ (forms) และความถูกต้อง (accuracy)
5. การทดสอบจะต้องเป็นการทดสอบการใช้ภาษาจริง ๆ มิใช่การทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาษา (authentic language test)

ภาพ 9 หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวความคิดของสมถวิล ธนะโสภณ
ที่มา : (สมถวิล ธนะโสภณ, 2528, หน้า 12)

วิสารัช จัติวัตร (2541, หน้า 49-52) ได้สรุปหลักการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. เป็นการสอนที่เน้นทักษะในระดับสูงไปสู่ระดับพื้นฐาน ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายโดยรวมของบทอ่านก่อนที่จะเข้าใจรายละเอียด โดยใช้ความรู้เดิมเดาเนื้อหาและสรุปความหมาย หน้าที่ทางภาษา จุดประสงค์ของบทอ่าน ก่อนที่จะทำความเข้าใจรายละเอียด

2. ทักษะการอ่าน เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดที่ว่องไว (active process) โดยแบ่งความสามารถเป็น 2 ระดับคือ

2.1 ความเข้าใจ (comprehension) คือการใช้โครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์ของผู้อ่านแปลความหมายโดยตรงของประโยค

2.2 ความสามารถในการตีความ (interpreting) คือการตีความหมายจากการอนุมานความสัมพันธ์ของประโยคนอกเหนือจากการแปลความหมายของคำและประโยค

2.3 บทอ่านเปรียบเหมือนบทสนทนา หรือปฏิกริยาโต้ตอบ ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน จึงต้องมีการใช้ความคิดในการอ่านเรื่อง

3. การออกแบบประมวลการสอนเกี่ยวกับการอ่าน ต้องเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. วิธีสอนควรเน้นการสื่อสารอย่างมีความหมายโดยใช้เทคนิคการเติมข้อมูลที่ขาดหายไป การอ่านเพื่อแก้ปัญหา และการอ่านเพื่อถ่ายโอนข้อมูล

5. บทอ่านที่นำมาใช้ต้องเป็นเอกสารจริงมีใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสนองตามความต้องการของผู้เรียนที่ต้องอ่านข้อความต่างๆในชีวิตประจำวัน

6. แบบฝึกหัด ไม่ควรมุ่งทดสอบความเข้าใจในการอ่าน แต่ควรมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความที่อ่านดีขึ้น เช่น ตาราง แผนภูมิ แผนที่ ฯลฯ

7. การสอนทักษะการอ่าน ไม่ควรแยกจากทักษะอื่น ควรสอนรวมกับการฟัง พูด และเขียน เพราะทุกทักษะมีความสัมพันธ์ กันในชีวิตจริง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 178-179) ได้เสนอขั้นตอนและกิจกรรมการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารที่เป็นหลักสำคัญไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน เป็นการสร้างความสนใจและปูพื้นความรู้ในเรื่องที่จะอ่านโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้เรื่องที่อ่าน และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน คำศัพท์ โครงสร้างทางภาษา ทักษะย่อยที่ช่วยการอ่าน

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน (while-reading activities) เป็นการทำความเข้าใจโครงสร้าง และเนื้อความในเรื่องที่อ่าน โดยบอกจุดมุ่งหมายในการอ่านแก่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนพยายามหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีจับใจความและอ่านเพื่อหารายละเอียด

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (post-reading activities) เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมที่ทำอาจจะเป็นการถ่ายโอนไปสู่ทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการพูด และการเขียน โดยอาจใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็น

จอห์นสัน (Taylor, 1983, p. 73) กล่าวถึงหลักในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ต้องสร้างสถานการณ์ให้มีการสื่อสารระหว่างกันและกันเพื่อให้ได้ข้อมูล

มอร์โรว์ (Morrow, 1981, pp. 59-66) กล่าวถึงหลักในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่สำคัญไว้ 5 หลัก ดังนี้

หลักการที่ 1 ผู้เรียนต้องรู้ว่าตนกำลังทำอะไร (know what you are doing) โดยต้องมีจุดประสงค์ และเป้าหมายที่แน่นอน สิ่งที่สอนต้องเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องการจะเรียนรู้ และนำไปใช้ได้ เช่น อ่านคำแนะนำต่าง ๆ ได้เข้าใจ เขียนจดหมายจองห้องพักได้ พูดถามทิศทางได้ เป็นต้น นอกจากนี้กิจกรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่การฝึกรูปแบบทางภาษา (drilling pattern) ถือว่าเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้

หลักการที่ 2 การสอนแยกเป็นส่วนย่อยๆ ไม่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาได้ดีกว่าการสอนเป็นส่วนรวมทั้งส่วนใหญ่ (the whole is more important than the sum of part) การสอน แต่เดิมสอนแยกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่ไม่ใช่ลักษณะของการใช้ภาษาการสื่อสารที่แท้จริง ควรใช้ภาษาในระดับที่เหนือประโยชน์ขึ้นไปรวมทั้งภาษาที่ใช้ในการฝึกควรเป็นภาษาที่ใช้จริง

หลักการที่ 3 กระบวนการในการสื่อความหมาย มีความสำคัญเท่ากับรูปแบบในการสื่อความหมาย (the processes are as important as the forms) จุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อการสื่อสาร ก็คือการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการใช้ภาษาต่างประเทศ ดังนั้นในการฝึกให้นักเรียนใช้รูปแบบของภาษา จึงควรอยู่ในลักษณะของกระบวนการสื่อสาร ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเรื่องของโครงสร้างภาษา ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 3 ประการที่ไม่จำเป็นต้องฝึกกรรมกัน อาจจะแยกฝึกโดยการสอดแทรกไปในกระบวนการเรียนการสอนก็ได้ โดยมีลักษณะดังนี้คือ

1. การสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อคน 2 คน หรือมากกว่านั้นรู้ข้อมูลบางอย่าง ในขณะที่คนอื่น ๆ ไม่รู้ ดังนั้นการสื่อสารจึงเกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน (information gap)
2. ผู้เข้าร่วมในการสื่อสารจะมีตัวเลือกที่จะพูดอย่างไรก็ได้ (choice) ขึ้นอยู่กับความคิดที่เขาต้องการจะแสดง และรูปแบบไวยากรณ์ใดที่เหมาะสม
3. การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคน 2 คน จะต้องมียุติประสงค์ในการสื่อสารอยู่ในใจแล้ว (feedback) การพูดโดยไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ไม่ถือว่าเป็นการสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารจะต้องมีการโต้ตอบซึ่งกันและกันโดยใช้ยุทธวิธีเทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การสนทนาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

หลักการที่ 4 การเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติ (to learn it , do it) โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมสื่อสารในสถานการณ์จริง หลังจากที่ได้เรียนกฎเกณฑ์ไปแล้ว

หลักการที่ 5 ความผิดพลาดทางไวยากรณ์ ไม่ได้ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อความหมายเสมอไป (mistake are not always a mistake) ครูควรมีการกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกและสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาของนักเรียน เพื่อให้เกิดการสื่อสารมากขึ้น

8. การจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กุสุมา ลำนุ้ย (2538, หน้า48-49) ได้รวบรวมรูปแบบของกิจกรรม ที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่ามี 3 รูปแบบ คือกิจกรรมเดี่ยว (individual work) กิจกรรมคู่ (pair work) และกิจกรรมกลุ่ม (group work) กิจกรรมทั้ง 3 แบบ อาจนำไปใช้เป็นกิจกรรมหลัก (main task) หรือกิจกรรมประกอบ (supplementary task) ก็ได้ แต่กิจกรรมในทุกูปแบบนั้น ควรมีหลักในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมควรมีลักษณะการสื่อความหมายใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติ ซึ่งก็ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กิจกรรมควรมีจุดมุ่งหมายเชิงการสื่อความหมาย

1.2 กิจกรรมต้องจัดเพื่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องสื่อความหมาย

1.3 กิจกรรมควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกพูด หรือเขียนสิ่งที่ต้องการ และเลือกใช้รูปแบบภาษาที่ต้องการ

1.4 กิจกรรมควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทราบถึงผลสำเร็จหรือความล้มเหลวในการสื่อสาร

1.5 ควรใช้ภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริงเหมาะสมกับสถานการณ์

2. กิจกรรมควรเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ (learning principles) ซึ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 ต้องน่าสนใจและเหมาะสมกับ วัยของนักเรียนเพราะอาจจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าชั้นเรียน และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

2.2 ควรท้าทายในระดับที่เหมาะสม ไม่ควรง่ายเกินไป ควรมีลักษณะท้าทาย คืออาจจะยากเกินระดับที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้วเล็กน้อยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นความรู้รอบตัว หรือความรู้ในวิชา โดยนำมาสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่

2.4 ควรสร้างเสริมการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าความรู้ ความจำและความเข้าใจ ควรฝึกฝนเรื่องของการตีความ การนำไปใช้ การแก้ปัญหา การวิเคราะห์และสรุปผล

2.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง

3. กิจกรรมควรเป็นไปตามหลักการสอนซึ่งควรจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมเข้ากับบทเรียนที่จะสอน คือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบภาษาหรือหน้าที่ของภาษา เนื้อเรื่อง

3.2 กิจกรรมเหมาะสมกับสถานการณ์การสอน กล่าวคือต้องคำนึงถึงวัย จำนวน และประสบการณ์ของนักเรียน

3.3 ความสามารถของครูในการควบคุมชั้นเรียน

3.4 นักเรียนต้องรู้ว่าตนต้องการทำอะไรเมื่อร่วมกิจกรรม

เรฟเวล (Revell, 1979 pp.10-90) ได้เสนอแนะเทคนิคที่นำมาใช้ร่วมกับกิจกรรมการสื่อสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เน้นให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจถึงการใช้กิริยาท่าทาง เพราะในการสื่อสารนั้นมีการแสดงออกทางวาจา กิริยาท่าทาง น้ำเสียงที่แฝงอารมณ์และความรู้สึกด้วย
2. นำสื่อของจริงมาสอน เช่น แผนที่ รายการ บทความ ฯลฯ
3. ใช้บัตรที่กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนแสดงโดยให้นักเรียนสองคนได้รับจากบัตรที่มีรายละเอียดหรือบทบาทที่ไม่เหมือนกันโดยไม่ทราบล่วงหน้าว่าคู่สนทนาจะพูดอะไร
4. ให้นักเรียนศึกษาบทสนทนาหลากหลายประเภท
5. ใช้คำถาม yes / no question เพื่อถามความเข้าใจเรื่องที่ฟังและควรใช้ wh-question เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจดีพอแล้วเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตน

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 17 – 18) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ภาษา เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาที่เต็ม สมบูรณ์ และครบวงจร ช่วยสร้างปริบท เพิ่มแรงจูงใจให้นักเรียน และช่วยให้การเรียนรู้ภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ และได้แบ่งกิจกรรมการสื่อสารออกเป็น 2 กิจกรรมใหญ่ๆ คือ

1. เน้นให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เฉพาะเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพ (functional communication activities)
2. เน้นหน้าที่ของภาษา และเน้นให้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบทบาททางสังคม โดยสมมุติสถานการณ์ทางสังคมที่เหมือนชีวิตจริง (social interaction activities)

จอห์นสัน (Johnson, 1982, pp.163-172) ได้กล่าวถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารว่าจะต้องยึดหลัก 5 ประการซึ่งพอจะสรุปหลักการได้ดังนี้คือ

1. การนำเอาสิ่งที่น่าสนใจที่นักเรียนได้จากการอ่าน หรือฟัง แล้วถ่ายทอดข้อมูลนั้นให้อยู่ในรูปแบบอื่นๆ (the information transfer principle) เช่น อ่านบทความ แล้วนำมากรอกแบบฟอร์มหรือเขียนตาราง กราฟ แผนภูมิ ได้ แสดงว่าเข้าใจเนื้อหาที่อ่านและนำข้อมูลที่สำคัญออกมาได้
2. การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ เมื่อเกิดช่องว่างของข้อมูล(the information gap principle) กล่าวคือนักเรียนจะได้ข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ต้องพึ่งพากันซึ่งเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่เป็นจริง โดยเทย์เลอร์ (Taylor, 1983, p.79)กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดกิจกรรมโดยยึดหลักการนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ที่จะใช้รูปแบบของภาษาที่อยู่เหนือระดับประโยคขึ้นไป
3. ให้นักเรียนฟังเรื่องราวคนละส่วนกัน แล้วนำมาปะติดปะต่อกันเป็นเรื่องราว (the jigsaw principle)
4. กิจกรรมที่ครูให้นักเรียนทำนั้นต้องอาศัยการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (the task dependency principle)

5. เป็นหลักการการประเมินผลกิจกรรมการสื่อสาร โดยจะประเมินกิจกรรมต่างๆ ที่ครูให้นักเรียนทำนั้นนักเรียนสามารถสื่อสารกันได้อย่างถูกต้องหรือไม่ (the correction for content principle)

โซเฮน (Shohen, 1985, p.36) ได้เสนอแนะเนื้อหา และกิจกรรมการสอนอ่าน ที่จะพัฒนาทักษะการอ่านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันดังนี้

1. การอ่านหนังสือพิมพ์เช่นแผ่นปลิว โฆษณา ข่าว รายการโทรทัศน์ ฯลฯ
2. การอ่านคำแนะนำ คำสั่งต่างๆในชีวิตประจำวัน ขั้นตอนการใช้เครื่องมือการทำอาหาร ฯลฯ
3. การอ่านป้าย คู่มือ แผนที่ที่พบในชีวิตประจำวัน
4. การอ่านจดหมายธุรกิจ สมุดโทรศัพท์ ใบสั่งของ พจนานุกรม ตารางต่างๆ
5. การอ่านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและอาชีพ เช่นใบสมัครงาน การสมัครเรียน

นอกจากนี้ อาจฝึกการอ่านนิตยสารที่มีชื่อนิยาย เรื่องสั้น และเอกสารจริง โดยดูระดับความยากง่าย และความซับซ้อนของของคำศัพท์ด้วย

เดวิสและคณะ (Davies et al., 1990, p.1) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ว่า

1. เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นภาระงานหรือกิจกรรม ควรมีความหลากหลาย
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้สถานการณ์ของเนื้อหาและได้สำรวจหรือทำนายเนื้อหาที่จะเรียน มากกว่าที่จะให้อ่านทีละบรรทัด
3. ฝึกให้เดาความหมายจากข้อความในบริบทภาษา และภาษาท่าทางด้วยกิจกรรม
4. ก่อนการอ่านควรให้ผู้เรียนได้จัดคู่เล่นเกมคำศัพท์
5. การดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ลีลาและหน้าที่ของภาษา
6. ทบทวนการอ่านเพื่อให้ทราบเรื่องราวคร่าวๆ (skimming) และการอ่านเพื่อหาข้อมูลเฉพาะ (scanning)

7. ให้ผู้เรียนทำนาย และทำกิจกรรมการถ่ายโอนข้อมูลโดยการพูดหรือเขียน
8. ใช้คำถามตามแนวการสอนแบบดั้งเดิม เช่น คำถามที่ตอบด้วย yes / no หรือ true / false แบบมีตัวเลือกให้ตอบและแบบเติมคำ ควรนำมาใช้เพื่อเป็นคำถามนำ เพราะถือว่าเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ และควรกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาใช้ในการอ่านด้วย

จากที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้นั้น ควรยึดแนวคิดของโซเฮน (Shohen, 1985, p.36) จอห์นสัน (Johnson, 1982, pp. 163-172) สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 178-179, กุสุมา ลำนุ้ย (2538, หน้า 48-49) ที่มีหลักรูปแบบ เนื้อหาที่น่าสนใจ มีกิจกรรมและขั้นตอนการสอนประกอบด้วย

3 ขั้นตอนคือ กิจกรรมก่อนการอ่าน กิจกรรมขณะอ่าน และกิจกรรมหลังการอ่านโดยจัดหาความรู้ที่จะใช้สอนอันประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

1. สอนเรื่องกฎเกณฑ์ ไวยากรณ์ เสียง ระบบคำ โครงสร้างไวยากรณ์ที่เป็นพื้นฐานของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยไม่เน้นรูปแบบภาษาเกินไป
2. สอนความหมายของข้อความที่อยู่เหนือประโยคขึ้นไป เช่น ให้ความหมายของคำศัพท์ แล้วสร้างประโยคที่ต้องการให้เป็นข้อความที่สัมพันธ์กัน และมีข้ออยู่จริง
3. สอนเรื่องการใช้ภาษาตามหน้าที่ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยต้องให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย
4. ให้ความรู้เรื่องยุทธวิธีที่มีส่วนช่วยในการสื่อสารเช่นภาษา ท่าทาง น้ำเสียง รวมทั้งจัดแนวทางการสอนภาษาและการจัดกิจกรรมการสอนอันก่อให้เกิดการเรียนรู้ในแบบของการสื่อสารแก่ผู้เรียน โดยใช้ภาษาเพื่อการโต้ตอบ และมีกิจกรรมสื่อสารในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

9. การวัดและการประเมินผลด้านการอ่าน

เพื่อให้การอ่านมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมีการวัดและประเมินผล ความรู้ความสามารถของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์มาก โดยมีแนวทางดังนี้

1. การวัดและประเมินการอ่านตามแนวของ ฮีตัน (Heaton, 1990 p. 79-81) ประกอบด้วย การวัดที่หลากหลายได้แก่การรู้จักตัวอักษรและเสียง การรู้จักความหมายและกลุ่มคำ การเข้าใจความหมายของคำในบริบท การเข้าใจโครงสร้างประโยค การลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง การเข้าใจข้อความระดับย่อหน้าหรือความเรียง จับใจความสำคัญของเรื่อง การอ่านหารายละเอียดปลีกย่อย การอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ และยังแบ่งการวัดผลการอ่านเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 การวัดการอ่านแบบมุ่งหาประเด็นหลักกว้างๆ (extensive reading)

1.2 การวัดการอ่านแบบมุ่งหาข้อมูลรายละเอียด (intensive reading) เป็นการวัดที่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้กว้างกว่า แต่ควรคำนึงถึงระดับของผู้เรียนเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีเทคนิคในการวัดการอ่านดังนี้

- 1.2.1 การวัดความหมายคำศัพท์โดยจับคู่คำศัพท์ และความหมาย
- 1.2.2 การวัดความหมายประโยคโดยจับคู่ประโยค
- 1.2.3 การจับคู่ประโยคกับภาพ
- 1.2.4 การวัดข้อความผิดถูก
- 1.2.5 การวัดโดยใช้แบบทดสอบเลือกตอบ
- 1.2.6 การวัดโดยการเติมข้อความ
- 1.2.7 การวัดโดยแบบทดสอบโคลส หรือเติมคำลงในช่องว่าง
- 1.2.8 การวัดการอ่านเร็ว

2. การวัดและประเมินการอ่านตามแนวของฟินอคเซียโรและซาโกะ

(Fenochiatro and Sako, 1983, pp.125-127) ได้เสนอแนะเทคนิคในการทดสอบการอ่านไว้หลายรูปแบบได้แก่ การอ่านเพื่อตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์ เรียบเรียงข้อความใหม่ ทำโครงเรื่องที่อ่าน สรุปเรื่องที่อ่าน ถูกหรือผิด จับคู่ หาคำเหมือนในเรื่องที่อ่าน อภิปรายวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่อง หาความหมายที่ขีดเส้นใต้ ระบุใจความสำคัญของเรื่อง วาดแผนผังมโนทัศน์ แปลงข้อมูลที่อ่านเป็นการสนทนา อธิบายภาพ และอ่านเพื่อบอกโครงสร้างของเรื่อง ตัวละคร เหตุการณ์ จากเหตุการณ์ ข้อขัดแย้ง ฯลฯ

ฮาฟเนอร์ และจอลลี (Hafner and Jolly, 1972, p.147) ได้กล่าวถึงการวัดและการประเมินผลการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยดูจากความสามารถต่อไปนี้

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
2. เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำได้ถูกต้อง
3. จดจำและสามารถบรรยายสิ่งที่อ่านเป็นคำพูดของตนเองได้
4. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง
5. แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญ ตอนไหนไม่สำคัญ
6. บอกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญอย่างไร
7. บอกได้ว่าประโยคไหนเป็นประโยคแสดงเนื้อหาความสำคัญ หรือใจความสำคัญของเรื่องราวที่อ่าน
8. แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
9. บอกได้ว่าเนื้อหาของสิ่งที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร
10. บอกได้ว่าในการเขียนบทความที่อ่านนั้น ผู้เขียนยึดแนวอะไรในการจัดเรียบเรียงเช่น เวลา สถานที่ หรือสาเหตุ และผล เป็นต้น
11. บอกได้ว่าอะไรคือความหมายที่ซ่อนเร้น ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทความ
12. บอกได้ว่าเรื่องที่มีแนวการดำเนินเรื่องหรือให้อารมณ์อย่างไร
13. บอกวัตถุประสงค์ในการเขียน ซึ่งผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้ตรง ๆ ได้
14. บอกได้ว่าคอนไค ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบกับอย่างไร มีความหมายอย่างไร

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการอ่านเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของผู้เรียนตั้งแต่การตอบคำถาม ปฏิบัติตามขั้นตอน คำสั่ง ตลอดจนให้ผู้เรียนสรุปและวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้ ทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนทางการพัฒนาการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้วิจัยได้ผสมผสานแนวทางการวัดและการประเมินผลการอ่านของนักวิชาการเพื่อใช้ในงานวิจัย

แบบฝึกเสริมทักษะ

1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะ

วิวัฒน์ ประสานสุข (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายว่า แบบฝึกเป็นเอกสารที่เป็นสื่อการสอนสำหรับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถจนเกิดทักษะสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 145) กล่าวว่าแบบฝึกหรือแบบ ฝึกหัดที่เรียนด้วยตนเอง ใช้พัฒนาหรือเสริมทักษะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง ตามระดับความรู้ความสามารถ ใช้ซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้าน และช่วยพัฒนาทักษะเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่นักเรียน

กองวิจัยทางการศึกษา (2545, หน้า 63) กล่าวว่าแบบฝึกที่มีไว้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะ และความแตกฉานในบทเรียน

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2549, หน้า 2) ได้บอกความหมาย และความสำคัญของแบบฝึกว่าเป็นวิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว ฝึกให้เกิดความเข้าใจที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

ฮัทชินสันและวอเดอร์ (1989, p.107) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะหมายถึง เอกสารการสอนหรือ เครื่องมือในการกระตุ้นการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน โดยจัดสรรช่องทางการสื่อสารทางภาษาที่ซับซ้อน จนทำให้เกิดการเรียนรู้

จากความหมายของแบบฝึกที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าแบบฝึกคือเอกสาร เครื่องมือหรือสื่อประกอบการสอนที่ใช้ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะต่างๆให้สูงขึ้น ซึ่งครูต้องหาวิธีในการสร้าง และพัฒนาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์

2. ลักษณะและองค์ประกอบของแบบฝึกที่ดี

นักการศึกษาได้อธิบายลักษณะแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

ฉลองชัย สุรวฒนบุรณ (2528, หน้า 37) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า ต้องมีความชัดเจนด้านคำสั่งและวิธีทำมีความหมายตรงจุดประสงค์ ลงทุนน้อย ทนสมัย ใช้ได้นานภาษาและภาพ เหมาะกับวัยของเด็ก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนๆด้วยตนเอง คำตอบมีหลากหลาย มีหลายระดับจากง่ายไปหายาก จัดพิมพ์ให้เรียบร้อยเป็นรูปเล่ม

รีเวอร์ (ประยงค์ มาแสง, 2542, หน้า 46-47) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ว่า

1. ต้องมีการฝึกในเรื่องหนึ่งให้มากพอควร ก่อนที่จะฝึกในเรื่องอื่นต่อไปนี้
2. ในแต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่ของสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้นๆและฝึกให้นักเรียนคิด
5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นสิ่งที่ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักกัน
6. แบบฝึกควรมีหลายๆ แบบ เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
7. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2549, หน้า 55) ได้กล่าวสนับสนุนว่า แบบฝึกเสริมทักษะเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่ใช้ความคิด วิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอนให้แตกต่างไปจากเดิม โดยมีแนวคิดพื้นฐานสำคัญคือความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อม และการเสริมแรง

3. วิธีสร้างแบบฝึก

วิธีสร้างแบบฝึกตามแบบของ กุศยา แสงเดช (2545, หน้า 13-14) มีดังนี้

1. เน้นสื่อการสอนในลักษณะเอกสาร
2. สร้างเนื้อหา รูปแบบ กลวิธี และคำชี้แจงที่สมบูรณ์ ถูกต้อง
3. ต้องให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาก่อน
4. มีหลักเกณฑ์หรือสรุปให้ผู้เรียนได้ศึกษาก่อน
5. สร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ไม่ยากหรือง่ายเกินไป
6. ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ให้เหมาะกับวุฒิภาวะ และความแตกต่างของเด็ก
7. มีความหลากหลาย มีภาพ เพื่อสร้างความสนใจ
8. กำหนดเวลา และมีคำสั่งที่ชัดเจนและเหมาะสม

แก้วใจ อินทรเพชร (2548, หน้า 45-47) ได้กล่าวถึงการฝึกและการสร้างแบบฝึกว่า

1. ต้องฝึกนักเรียนเป็นรายบุคคล และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ควรฝึกไปที่ละเรื่อง และเมื่อเรียนได้หลายบทก็ควรจะมีการทบทวนอีกครั้ง
3. แบบฝึกหัดควรให้พอเหมาะไม่มากเกินไป
4. แบบฝึกควรจะมีหลายๆ ด้าน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและจำได้
5. การฝึกฟังควรให้นักเรียนอยู่เสมอบนที่ฝึกอย่างใดนักเรียนจึงจะคิดเป็น

นอกจากนี้ได้ระบุว่า แบบฝึกที่ช่วยให้การฝึกทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. คำสั่ง ควรอธิบายให้ชัดเจน
2. ตัวอย่าง บางครั้งก็จำเป็น
3. ภาพประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจในการคิดและการเขียน
4. เนื้อที่มากพอสำหรับการเขียน และใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีการจัดวางแบบฟอร์มที่ดี
6. ใช้แนวคิดใหม่ในการจัดทำกิจกรรม (activity)
7. คำนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน
8. ครอบคลุมหลายลักษณะวิชาโดยบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
9. ท้าทายความรู้ และความสามารถของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ราเลส Rarless (ประยงค์ มาแสง, 2542, หน้า 47) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกว่า แบบฝึกต้องใช้ภาษาเขียนให้เหมาะสมกับนักเรียน ใช้แบบฝึกหลายๆชนิด เพื่อสร้างความสนใจ ควรให้นักเรียนทราบว่า แบบฝึกแต่ละแบบแต่ละข้อต้องการอะไร มีวิธีการตอบอย่างไรให้โอกาส ตอบสนองสิ่งเร้าดังกล่าว ด้วยการแสดงออกทางความสามารถ และความเข้าใจลงในแบบฝึกหัด รวมทั้งสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากบทเรียนมาตอบในแบบฝึกหัดให้ตรงเป้าหมายที่สุด

ฟิลลิป (Robinson, 1991, p. 58) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการสร้างแบบฝึกดังนี้

1. มีเนื้อหาที่เฉพาะ และเหมาะสมกว่าเอกสารการสอน หรือสิ่งพิมพ์ที่จำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป

2. มีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์สูงในด้านภาษาและเนื้อหา

3. มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้มากกว่าเอกสารการสอนในท้องตลาด

4. ผู้เขียนหรือผู้สร้างเอกสารด้วยตนเอง ย่อมมั่นใจได้ว่าจะใช้กลวิธีการสอนที่

เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย

4. ส่วนประกอบของแบบฝึก

กฤษยา แสงเดช (2545, หน้า 15-16) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ดีนั้นควรประกอบด้วยเอกสารที่จัดทำอย่างชัดเจนต่อไปนี้

1. คู่มือการใช้แบบฝึก เป็นเอกสารที่บอกให้รู้ว่าแบบฝึกใช้เพื่ออะไร มีวิธีการอย่างไร โดยประกอบด้วย

1.1 ส่วนประกอบของแบบฝึก โดยระบุจำนวนชุด มีอะไรบ้าง

1.2 สิ่งที่ต้องเตรียมเพื่อทำแบบฝึก

1.3 จุดประสงค์ในการใช้ฝึก

1.4 ขั้นตอนในการใช้โดยบอกเป็นข้อๆ

1.5 เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุด

2. แบบฝึก เป็นสื่อที่สร้างให้ผู้เรียนฝึกทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างถาวร โดยมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย

2.2 จุดประสงค์

2.3 คำสั่ง

2.4 ตัวอย่าง

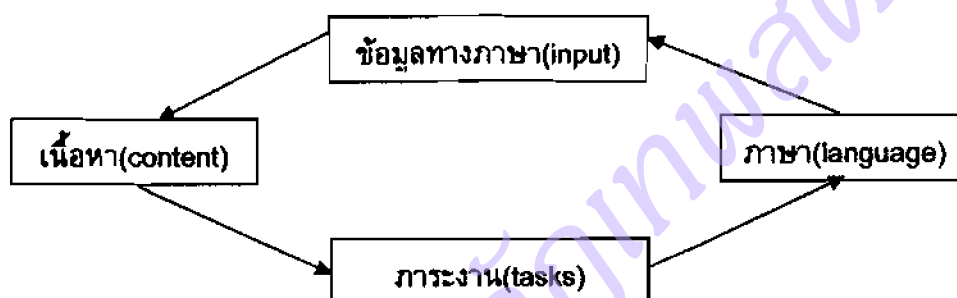
2.5 ชุดฝึก

2.6 ภาพประกอบ

2.7 ข้อสอบก่อนเรียนหลังเรียน

2.8 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบฝึก

ฮัทชินสันและวอเตอร์ (Hutchinson and Waters, 1989, pp. 108-109) กล่าวว่า
แบบฝึก ควรประกอบด้วยองค์ประกอบดังภาพ ต่อไปนี้

ภาพ 10 องค์ประกอบของแบบฝึกตามแนวคิดของฮัทชินสันและวอเตอร์
ที่มา: Thomas Hutchinson and Alan Waters, 1989, pp. 108-109)

1. ข้อมูลทางภาษา (input) จะเป็นข้อความ บทสนทนา ภาพ แผนที่ ที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรม
2. การเน้นเนื้อหา (content focus) คือการใช้เนื้อหาเพื่อเป็นสื่อในการบอกความหมาย
3. การเน้นภาษา (language focus) คือการเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษา วิเคราะห์ภาษา และสังเคราะห์ภาษาได้
4. ภาระงาน (tasks) เป็นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้จากรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดี เพื่อให้จดจำได้ง่ายมีดังนี้

1. มีเนื้อหาที่น่าสนใจ
2. จุดประสงค์ตรงเป้าหมายกับการฝึก
3. เน้นการนึกและฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์
4. มีภาพและกิจกรรมเป็นแบบอย่างที่หลากหลาย
5. เริ่มกิจกรรมจากง่ายไปยาก
6. เรียนได้จากความต้องการ และความจำเป็น
7. ผู้เรียนเห็นความสำคัญและคุณประโยชน์

องค์ประกอบของแบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างแบบฝึกให้มีคุณภาพ ซึ่งสรุปว่า
องค์ประกอบที่ดีจะประกอบด้วย ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย จุดประสงค์ คำสั่ง ตัวอย่าง(ถ้ามี)
ขั้นตอนการใช้ เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุด และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการใช้แบบฝึก

5. หลักเกณฑ์ทางจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก

แบบฝึกเสริมทักษะจะมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ ถูกต้องตามจุดประสงค์ของการฝึกได้นั้น ต้องอาศัยหลักจิตวิทยาในการสร้างที่ดีดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ธัมพรย์ (2523, หน้า 52-62) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึก ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike) เรื่องการฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือการฝึกหรือกระทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่วและทำได้ดีขึ้น
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงควรสร้างแบบฝึกที่ความเหมาะสม มีหลายรูปแบบ ไม่ยากหรือง่ายเกินไป
3. การจูงใจผู้เรียน โดยจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก
4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต และการเรียนรู้มาให้นักเรียนได้ทำ หรือทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว ช่วยให้จำได้แม่นยำ แล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้

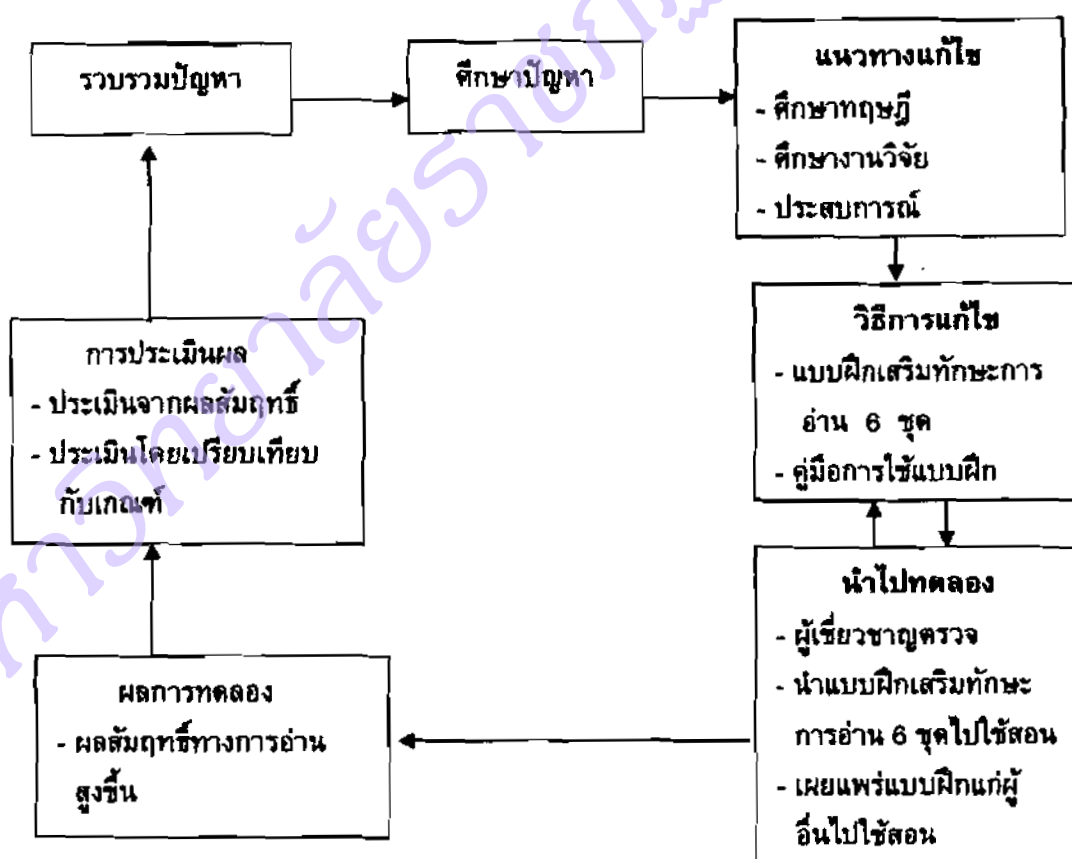
จากที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ เพราะการจัดทำแบบฝึกทักษะต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชา รูปแบบของภาษา ขอบเขตของเนื้อหาวิชา รวมทั้งต้องมีความสมจริงทางภาษา และข้อมูลของภาษาด้วยเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้นควรใช้หลักจิตวิทยาในการสร้างให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็น แรงจูงใจ การฝึกซ้ำ การทดลองจากสิ่งใกล้ตัว และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดในการสร้างแบบฝึก ของกองวิจัยทางการศึกษา (2545, หน้า 63) และกุศยา แสงเดช (2545, หน้า 13-14) ถือว่าเป็นแนวคิดที่มีรายละเอียด ชัดเจน น่าสนใจและรวบรวมประเด็นสำคัญไว้อย่างครบถ้วน

6. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก

กุศยา แสงเดช (2545, หน้า 14-15) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกที่ดีซึ่งสอดคล้องกับ สมเดช สีนสง (2543, หน้า 11) ว่ามีกระบวนการในการสร้างตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการจากจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือปัญหาของนักเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาเป็นทักษะย่อยๆ เพื่อใช้สร้างแบบฝึก
3. พิจารณารูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึกว่าจะใช้อย่างไร แต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบฝึกเพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อย แต่ละทักษะให้ตรงกับจุดประสงค์
5. จัดทำคำอธิบายคำตอบหรือแนวทาง การตอบแต่ละเรื่อง

6. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้า
 7. นำแบบฝึกไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องและ คุณภาพของแบบฝึก
 8. ปรับปรุงแก้ไขนำไปรวบรวมเพื่อจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ไว้ใช้ต่อไป
 9. รวบรวมเป็นชุด มีคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
- สรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึกที่ดีนั้น ควรมีกระบวนการตามลำดับที่ต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพ

ภาพ 11 ขั้นตอนการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ที่มา : (กุตยา แสงเดช, 2545, หน้า 14-15)

นูแนน (Nunan, 1995) ฮัทชินสัน และวอเตอร์ (Hutchinson and Water, 1989) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษซึ่งมีรูปแบบและขั้นตอนที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ขั้นก่อนอ่าน (pre – reading) มุ่งให้นักเรียนวางแผนการอ่าน กระตุ้นประสบการณ์เดิม เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างของบทอ่าน สอนคำศัพท์สำคัญประมาณบทละ 10 คำ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่สอดคล้องกับบทอ่าน ฝึกให้มีจุดประสงค์ในการอ่าน เพื่อช่วยควบคุมทิศทางในการอ่านได้ดีขึ้น และสามารถประเมินความเข้าใจในการอ่านหลังการอ่าน

2. ขั้นระหว่างอ่าน (while – reading) เป็นขั้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการความรู้ความเข้าใจเพื่อทำความเข้าใจกับบทอ่านที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการอ่าน

3. ขั้นหลังการอ่าน (post reading) ช่วยให้นักเรียนจัดระบบและเรียบเรียงข้อมูลจากสิ่งที่ได้อ่าน บูรณาการข้อมูลเดิม เพื่อถ่ายโอนข้อมูลที่ได้อ่านเป็นแผนภูมิ ความหมายตาราง หรือแผนผัง

4. ขั้นการประเมิน มุ่งประเมินผลความสามารถในการอ่านของผู้เรียนหลังบทเรียนแต่ละบท ผู้เรียนจะใช้ความรู้ที่เรียนมาทั้งบทเรียนเพื่อทำแบบทดสอบท้ายบท ซึ่งมีกิจกรรมในแบบทดสอบเช่น เติมคำในช่องว่าง ตอบคำถามสั้น และเขียนประโยค

7. รูปแบบของแบบฝึก

สมเดช สีแสง และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2543, หน้า 95-96) กล่าวว่ารูปแบบของแบบฝึกควรหลากหลายเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่อยากทำ และได้เสนอรูปแบบของแบบฝึก 5 แบบ คือ

1. แบบถูกผิด เป็นประโยคบอกเล่าให้ผู้เรียนอ่านแล้วเลือกใส่เครื่องหมาย / หรือ x ตามดุลยพินิจของผู้เรียน

2. แบบจับคู่ ประกอบด้วยตัวคำถามที่เป็นตัวยืมไว้ในสมุดร่ายมาจับคู่ในสมุดร่ายขวามือโดยใช้หมายเลขคำตอบไปวางไว้หน้าข้อคำถามหรือจะใช้โยงเส้นก็ได้

3. แบบเติมคำหรือเติมข้อความ มีข้อความไว้แต่เว้นช่องว่างไว้ให้เติมคำหรือข้อความที่ขาดหายไป โดยอาจให้เติมอย่างอิสระ หรือกำหนดตัวเลือกให้เติมก็ได้

4. แบบหลายตัวเลือก เป็นแบบฝึกเชิงแบบทดสอบ โดยมี 2 ส่วนคือส่วนที่เป็นคำถามที่สมบูรณ์ชัดเจน ส่วนที่ 2 เป็นคำตอบตัวเลือก ซึ่งอาจมี 3-4 ตัวเลือก โดยจะมีตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวเท่านั้น ส่วนที่เหลือเป็นตัวลวง

5. แบบอัตนัย มีตัวคำถามให้เขียนบรรยายตอบอย่างเสรี ไม่จำกัดคำตอบ แต่จำกัดเวลา อาจเป็นคำถามทั่วไป หรือเป็นคำสั่งให้เขียนเรื่องราวต่างๆก็ได้

เกร็ดเล็ก (Grellet, 1994, p. 9) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในแบบฝึกทักษะการอ่านไว้ว่า

1. ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยการหาคำตอบจากข้อความที่อ่าน ซึ่งเป็นการมอบภาระงานให้ทำ

2. สิ่งที่น่ามาให้อ่านจะเป็นบทความ ตาราง แผนผัง สมุดร่ายชื่อสินค้า และราคาสินค้า ซึ่งจะช่วยให้บทเรียนมีลักษณะเป็นจริงขึ้น เช่น การอ่านโฆษณาจากหนังสือพิมพ์

โทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ นอกจากนี้อาจจะให้ผู้เรียนเป็นผู้หาข้อมูลที่ต้องการจากตารางหรือแผนผัง เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับไวท์ (White 1981, p.89) ได้เสนอแนะกิจกรรมที่ใช้กับแบบฝึกการอ่าน ไว้ว่า

1. ผู้สอนควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของผู้เรียนเป็นหลัก
2. การเลือกกิจกรรมฝึกทักษะการอ่าน ควรมีสถานการณ์จำลอง ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม หลังการอ่านจากบทความนั้นๆ และสามารถที่จะสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยวิธีพูด
3. อธิบาย เขียนหรือสื่อข้อความในรูปแบบของแผนผัง แผนภูมิ ตาราง หรือทำเป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มอ่านข้อความในแต่ละย่อหน้าของบทความเดียวกัน และทำเป็นบันทึกย่อของตนเอง
4. หลังจากนั้นจึงร่วมกันทำรายงานโดยนำมาปะติดปะต่อกัน

8. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นส่วนเพิ่มเติมและเสริมจากหนังสือเรียน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับชั้นใดก็ตาม ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ว่า

1. แบบฝึกเป็นเหมือนแบบฝึกหัดที่ช่วยพัฒนาทักษะมากยิ่งขึ้น
2. แบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็น จุดอ่อน จุดบกพร่อง ของนักเรียนและทำให้ครูสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กได้อย่างเหมาะสม

3. แบบฝึกช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลา ทำให้มีเวลาฝึกทักษะมากขึ้น
 ชาวนี เกิดเพทางค์ (2524, หน้า 36) สรุปคุณประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูทราบผลการเรียนของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด

วิลลัดลักษณะ ลาจันทิก (2548, หน้า 18) กล่าวว่า หากครูสร้างบทเรียนที่มีแบบฝึกที่มีประโยชน์มีความหมาย นักเรียนจะสามารถเรียนได้เร็ว เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะทำให้บทเรียนมีความหมาย และนักเรียนจำบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพราะเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ตามสภาพความต้องการ เพราะสร้างขึ้นจากพื้นฐานที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และทำให้ทราบความสามารถในการเรียน และตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียน โดยแนวคิดในการสร้างและพัฒนาแบบฝึกของ นูแนน (Nunan, 1995), ฮัทชินสัน และวอเตอร์ (Hutchinson and Water, 1989) เกร็ลเล็ท (Grellet, 1981, p. 9) ไวท์ (White 1981, p.89) และกุศยา แสงเดช (2545, หน้า 13-14) มีความสอดคล้อง และเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกประกอบการสอนอ่าน ที่มีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้

นอกจากนี้ การที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้และทักษะได้นั้น หากได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง และได้สัมผัสก็จะยิ่งเข้าใจได้มากกว่าการเรียนรู้จากการได้เห็น ได้ฟัง หรือสัมผัสเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะจึงควรสร้างสื่อนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพมาเสริมเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

9. สื่อการเรียนรู้

สมบัติ กาญจนารักษ์พงษ์ (2548, หน้า 16-17) กล่าวว่าสื่อการเรียนรู้ที่นิยมแบ่งได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการสอน ที่มีเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนที่เป็นระบบ
2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนอ่านเพื่อหาความรู้ด้วยตนเอง
3. บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับสอนความคิดรวบยอด การค้นคว้าและ

ประเมินผล

4. บทเรียนการ์ตูน มีลักษณะเช่นเดียวกับบทเรียนสำเร็จรูป แต่มีการ์ตูนเป็นตัวเดินเรื่อง เพื่อให้เหมาะกับวัยของนักเรียน

5. แบบฝึกทักษะ หรือชุดฝึกทักษะ ใช้ฝึกทักษะด้านต่างๆ ผู้เรียนจะมีความรู้ หรือมีความคิดรวบยอดอยู่แล้ว จึงใช้คำถามให้นักเรียนฝึกตอบ เพื่อสร้างความชำนาญ ซึ่งอาจทำในรูปของเอกสารหรือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

6. เทปฝึกทักษะ มีลักษณะเหมือนชุดฝึกทักษะ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะด้านการอ่านให้ชำนาญมากขึ้น

7. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นที่นิยมเช่นเดียวกับบทเรียนสำเร็จรูป แต่สร้างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เดือนเพ็ญ สุดจำ (2544, หน้า 51) และไพศาล สุวรรณน้อย (2549, หน้า 31) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. สื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์ เช่น หนังสือเรียนหรือตำรา ของจริง ฟิล์ม เทป แผ่นสไลด์ ฯลฯ
2. สื่อประเภทเครื่องมือหรือโสตทัศนูปกรณ์ ได้แก่ เครื่องช่วยสอน แผ่นเสียง เครื่องเล่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายภาพนิ่งทั้งหลาย และคอมพิวเตอร์
3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การฝึกงาน การฝึกปฏิบัติ การจัดนิทรรศการ

สรุปได้ว่าสื่อการสอนมีหลายประเภท มีจุดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่แตกต่างกันได้ จึงสามารถนำมาใช้ร่วมกันโดยการผสมผสานทั้งข้อมูลจากเอกสารจริง ภาพ คอมพิวเตอร์ และเทปเสียง เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพมีความแปลกใหม่ นำมาใช้สอนอ่านให้มีประสิทธิภาพ ที่เรียกว่า สื่อประสม

10. สื่อประสม (multimedia)

สื่อประสมหรือมัลติมีเดีย คือรูปของเอกสารข้อความ ภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหวที่หลากหลายมาผสมกัน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 26, 2549)

สื่อประสม หมายถึง การนำสื่อหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว แบบวีดิทัศน์ และเสียง ซึ่งผู้เรียนและสื่ออาจไม่มีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกัน หรืออาจมีก็ได้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2543, หน้า 269)

สื่อประสม เป็นการนำสื่อประเภทต่างๆ มาใช้ร่วมกัน อาจใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือรายบุคคล โดยจะใช้สื่อแต่ละสื่ออย่างเป็นขั้นตอน แต่ในบางครั้งก็อาจใช้สื่อหลายชนิดพร้อมกันได้ (เดือนเพ็ญ สดจ่า, 2544)

กิดานันท์ มลิทอง(2540, หน้า 2-3) แบ่งประเภทของสื่อประสมเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สื่อประสมที่ใช้โดยนำสื่อหลายประเภทมาใช้ร่วมกันในการเรียนการสอน เช่น ชุดการเรียน หรือชุดการสอน
2. สื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการเสนอสารสนเทศ หรือการผลิตสื่อเพื่อเสนอข้อมูลประเภทต่างๆ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546) กล่าวว่าเทคโนโลยีสื่อประสม เป็นเทคโนโลยีที่ใช้คอมพิวเตอร์แสดงผลในลักษณะผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกันทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วีดิทัศน์ โดยทั่วไปแล้ว สื่อประสมจะประกอบด้วย

1. คู่มือ สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดการสอนและผู้เรียนในการใช้ชุดการเรียน
2. คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการสอนหรือการเรียน
3. เนื้อหาบทเรียน จัดอยู่ในรูปของสไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง วัสดุกราฟิก ม้วนวีดิทัศน์ หนังสือบทเรียน ฯลฯ
4. กิจกรรมการเรียน เป็นการกำหนดให้ผู้เรียนทำรายงาน หรือค้นคว้าต่อจากที่ไปเรียนแล้วเพื่อความรู้ที่กว้างขวางขึ้น
5. แบบทดสอบ เกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนนั้นเพื่อการประเมินผล

สรุปได้ว่า สื่อประสมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่บูรณาการสื่อหลายประเภทเพื่อใช้ในการเรียนการสอนอย่างสัมพันธ์กัน และเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอ จะมีการใช้เทคนิคด้านเสียง กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และแนวความคิดใหม่ๆ เป็นองค์ประกอบ ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะสื่อประสม หลากหลายอย่าง ย่อมช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าสื่อประเภทเดียว

สื่อประสมที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งเหล่านี้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2540, หน้า 3)

1. มีความสะดวกในการใช้ และมีครบตามจำนวนผู้เรียน
2. มีการตรวจสอบ ทดลองใช้มาแล้วหลายครั้ง และพัฒนาแล้ว

3. สามารถยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ใช้สื่อการสอนหลาย ๆ อย่างที่สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อหา จัดและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ หรือตามจุดประสงค์การเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2540, หน้า 3) กล่าวว่าสื่อประสมที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงแล้ว จะให้คุณค่าที่น่าเชื่อถือได้หลายประการ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาตามความสามารถ และความสนใจ และได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า
2. ช่วยลดเวลาการเรียนรู้และการสอน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน แต่ไม่ลดประสิทธิภาพการเรียนรู้
3. ช่วยเพิ่มพูนกระบวนการเรียนรู้เพื่อรอบรู้และลดปัญหาการสอบตก
4. ช่วยในการประเมินผลการสอนและการปรับปรุงการสอน

จากนวัตกรรมการประเภสื่อประสมที่ได้กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า สื่อประสม เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน มีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพราะสื่อบางชนิดอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ เช่นภาพ การ์ตูน เสียง บางชนิดใช้อธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และบางชนิดอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และหากนำไปโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการนำเสนอโดยมีภาพ หรือเอกสารจริง เข้ามาประกอบด้วยก็จะเพิ่มความทันสมัย น่าสนใจ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีมากขึ้น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างในรูปแบบของสื่อประสม โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอ น่าจะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทั้งการมองเห็น การได้ยิน ที่สัมพันธ์กับการอ่านจากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน อันจะช่วยให้นักเรียนเรียนในสิ่งที่ตรงกับความต้องการมากขึ้นซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านการอ่านได้

11. การหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

กุศยา แสงเดช (2545, หน้า 19-20) กล่าวว่าเมื่อสร้างแบบฝึกเสริมทักษะตามขั้นตอนแล้ว ก่อนการทดลองใช้จริง ควรตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือว่ามีความถูกต้องด้านเนื้อหา เทียบตรง และครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนภาษาถ้อยคำรูปภาพ และขั้นตอนที่กำหนดขึ้น ควรเหมาะสมกับนักเรียนด้วย โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบดังนี้

1. นำแบบฝึกเสริมทักษะให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา และรูปแบบของเครื่องมือ ตรงตามวัตถุประสงค์ และตรงตามเนื้อหาที่กำหนดอย่างน้อย 3 คน หากมีความเห็นสอดคล้องกัน 2 หรือ 3 คน แสดงว่าเนื้อหาและรูปแบบ มีความถูกต้องเที่ยงตรง และครอบคลุม

2. คำนวณหาประสิทธิภาพแบบฝึกโดยวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ $E_1 / E_2 = 75 / 75$ โดยเกณฑ์ที่ยอมรับว่าสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ คือ

- ด้านความรู้ ความจำ มีค่า 80 / 80 ขึ้นไป
- ด้านทักษะปฏิบัติ มีค่า 70 / 70 ขึ้นไป

โดยค่า E_1 / E_2 จะต้องไม่แตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ 5

(กองวิจัยทางการศึกษา, 2545 หน้า 63-64)

2.2 ใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ ดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ = คะแนนรวมของแบบฝึกที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน

A = คะแนนเต็มของแบบฝึกทุกชิ้นรวมกัน

N = จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum y}{N}}{B} \times 100$$

E_2 = ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียน

$\sum y$ = คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน

B = คะแนนเต็มของการทดสอบหลังเรียน

N = จำนวนผู้เรียน

หรือใช้วิธีการคำนวณง่ายๆดังนี้

- การหาค่า E_1 ทำได้โดยนำคะแนนแบบฝึกทุกชิ้นของนักเรียนมารวมกัน แล้วเฉลี่ยเทียบส่วนเป็นร้อยละ

- การหาค่า E_2 ทำได้โดยนำคะแนนทดสอบครั้งสุดท้าย(ข้อสอบหลังเรียน)ทั้งหมดมารวมกัน แล้วเฉลี่ยเทียบส่วนเป็นร้อยละ

3. ทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกกับนักเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนต่อไปนี้ (ฉลองชัย สุวัณนบุรณ, 2538, หน้า 214)

3.1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง โดยเลือกนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อนอย่างละ 1 คน ที่มีลักษณะคล้ายประชากรกลุ่มตัวอย่าง ให้ทำแบบทดสอบและแบบฝึกเสริมทักษะ โดยแจ้งนักเรียนว่าไม่ใช้การทดสอบเพื่อเก็บคะแนนแต่เป็นการติชม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของแบบฝึกเสริมทักษะ เช่นคำและเนื้อหาที่ขาดหายไป โดยไม่ให้ความสำคัญกับผลคะแนนที่ได้

3.2 การทดลองแบบกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นนักเรียน 9 คนโดยเลือกนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อนอย่างละ 3 คน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกเสริมทักษะ และแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งครูต้องบันทึกเวลาในการทำแต่ละแบบฝึก ความคิดเห็นที่มีต่อแบบฝึก เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงเพื่อการทดลองต่อไปด้วย

3.3 การทดลองภาคสนาม เป็นการประเมินที่ครูต้องสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด จำนวนนักเรียนที่ใช้ 30 คน โดยดำเนินการเหมือนการทดลองแบบกลุ่มย่อย

4. เมื่อแก้ไขข้อบกพร่องทุกอย่างแล้วให้นำไปทดลองจริงกับกลุ่มเป้าหมาย

5. นำไปใช้จริง ซึ่งอาจจะนำไปใช้สอนด้วยตนเอง เผยแพร่ในสถานศึกษา หรือภายในกลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษาก็ได้

ดังนั้นจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การใช้แบบฝึกประเภทสื่อประสมน่าจะเป็นสื่อที่มีความเหมาะสม ในการนำมาพัฒนาทักษะการอ่าน ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนาแบบฝึกโดยใช้เอกสารและคอมพิวเตอร์นำเสนอตามแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (2543, หน้า 269) เพราะสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สนุกสนานไปกับการเรียนได้จากการใช้ภาพ สี ตัวหนังสือ และเสียง ซึ่งเมื่อนำเนื้อหาความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในอาชีพ ตามจุดประสงค์รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ และเนื้อหาที่กำหนดไว้ มาจัดแผนการเรียนรู้ ย่อมทำให้แบบฝึกมีความน่าสนใจ น่าเรียนรู้และก่อให้เกิดทักษะแก่ผู้เรียนรู้ขึ้นได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อน สามารถฝึกฝนทักษะ และความรู้เพิ่มเติมช่วงนอกเวลา เพื่อปรับปรุงการเรียนของตนได้อยู่เสมอเช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542(2542, หน้า 418) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พึง เป็นคำกริยาช่วยกริยาอื่น หมายความว่า ยอมตาม แปลว่า ควร คำว่า พึงพอใจ เป็นคำกริยา แปลว่า สมใจ ชอบใจ ดังนั้นคำว่า พึงพอใจ จึงแปลว่า ควรชอบใจ ความพึงพอใจ จึงควรหมายถึง ความรู้สึกชอบใจ

กู๊ด (จิราภรณ์ รดารุณ, 2541, หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่าคุณภาพ สภาพ หรือระดับของความพึงพอใจ อันเป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องานของเขา

วอลเลสไตน์ (Wallestein, 1971, หน้า 25- 26) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้าย (end – stage in feeling) ที่ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วอลแมน (Wolman, 1973, หน้า 384) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึก (feeling) มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

พรวณีย์ ข. เจนจิต (จิราภรณ์ รดารุณ, 2541, หน้า 9) กล่าวว่าความพึงพอใจ เป็นเรื่องของความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนตอบสนอง ต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป บุคคลจะมีความพึงพอใจมาก หรือน้อย มีแนวโน้มที่จะขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนนั้น

จากความหมาย ดังกล่าวสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องของการเรียนรู้ ประสบการณ์ของบุคคล สภาพความรู้สึกที่ดีทางจิตใจของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับการตอบสนองต่อความต้องการตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษ จึงหมายถึงความรู้สึกที่ดีมี ทัศนคติชอบ และมีทัศนคติในทางบวก จนทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีรายการคำถาม ที่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

นักวิชาการได้อธิบายลักษณะของแบบสอบถามไว้ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 57-58) ได้กล่าวว่าแบบสอบถามเป็นรายการคำถามที่ส่งไปให้คนตอบตามความสมัครใจ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทราบ เพื่อมุ่งเก็บข้อมูลประเภทข้อเท็จจริง

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2547, หน้า 217) กล่าวว่าแบบสอบถามเป็นชุดของคำถามที่ใช้สอบถามข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นต่างๆของผู้ตอบ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน และคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งต้องมีส่วนประกอบ คือ คำชี้แจง สถานภาพผู้ตอบ และข้อความที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะวัด ซึ่งรูปแบบของแบบสอบถาม มี 2 ประเภท คือ

1. คำถามแบบปลายปิด (closed form) เป็นการสร้างรายการให้ผู้ตอบเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ อาจจะมี 2-3 ข้อ หรือมากกว่านี้ก็ได้ ซึ่งมีหลายรูปแบบดังนี้

1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

1.2 แบบสำรวจรายการ (checklist) เป็นการถามเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้ตอบกาเครื่องหมายเพื่อแสดงว่ามี-ไม่มี เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือชอบ-ไม่ชอบเป็นต้น ซึ่งแบบสำรวจรายการก็เป็นส่วนหนึ่งของแบบสอบถามปลายปิด (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

1.3 มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) เป็นส่วนหนึ่งของแบบสอบถามปลายเปิดเช่นเดียวกับแบบสำรวจรายการ ใช้วัดจิตพิสัย เช่นเจตคติ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ฯลฯ แต่มีลักษณะต่อเนื่องที่ละเอียดกว่าแบบสำรวจรายการ (บุญธรรม กิจปรีดาภิรตฺ, 2542) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้คือ

1.3.1 มาตรฐานประมาณค่าแบบตัวเลข (numerical rating scale) เป็นแบบง่ายที่สุด โดยทำเครื่องหมายหรือวงกลมบนตัวเลข ที่แทนระดับพฤติกรรมโดยทั่วไปไว้ตั้งแต่ 3 – 9 ระดับ

1.3.2 มาตรฐานประมาณค่าแบบพรรณนา (descriptive rating scale) เป็นแบบคำบรรยายบอกระดับของคุณลักษณะนั้นๆ โดยเลือกคุณลักษณะและทำเครื่องหมายลงที่ระดับที่มีเป็นจำนวนคี่ คือ 3, 5 หรือ 7 ระดับ

1.3.3 มาตรฐานประมาณค่าแบบกราฟ (graphic rating scale) จะแบ่งคุณลักษณะเป็นช่วงระดับ มีระดับความถี่ มีคำบรรยายอยู่ข้างใต้ ผู้วัดต้องพิจารณาว่ามีคุณลักษณะตรงกับช่วงใด ก็บันทึกในช่วงนั้น

2. คำถามแบบปลายเปิด (open form) เป็นแบบสอบถามที่ไม่กำหนดคำตอบ แต่จะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เช่น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน

วิธีการสร้างแบบสอบถาม มีกระบวนการดังนี้

1. นำจุดประสงค์ของการวิจัยมาวิเคราะห์ออกเป็นตัวแปรที่จะวัด
2. แยกรายการของสิ่งที่จะสอบถามในแต่ละตัวแปรนั้นให้ชัดเจนและครอบคลุม
3. คำถามและข้อความแต่ละข้อ ควรมีประเด็นเดียว
4. แต่ละคำถามควรสั้น กระชับ เป็นปรนัย ตรงไปตรงมา ได้ใจความเข้าใจง่าย
5. เรียงคำถามในแต่ละหัวข้อ ให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่
6. ในหัวข้อใหญ่กล่าวถึงประเด็นเดียว ครอบคลุมตัวแปรที่จะศึกษา ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก หลีกเลี่ยงคำถามที่ทำให้ผู้ตอบ เกิดอคติในการตอบ หรือไม่พอใจที่จะตอบ

ข้อดีและประโยชน์ของแบบสอบถาม

1. สามารถใช้ถามคนหลายๆ ในเวลาเดียวกันแต่ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลน้อย
2. สามารถให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ตามเหตุผลของตนเอง
3. สามารถปรับปรุงแบบสอบถามให้ดีขึ้นได้ตามลำดับ โดยใช้เทคนิคทางสถิติ

ข้อเสียของแบบสอบถาม

1. อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบอย่างเต็มที่ จากสาเหตุดังต่อไปนี้
 - ไม่ชี้แจงแบบสอบถามให้กับผู้ทำแบบสอบถาม ทำให้ผู้ทำแบบสอบถามไม่

เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

- ผู้ตอบเกิดความรำคาญ เพราะเสียเวลาที่จะตอบ หรือไม่มีเวลา
- ผู้ตอบเกิดความกลัว ผลกระทบจากคำตอบ ผู้วิจัยจึงจะต้องระบุให้เห็นว่าการตอบนั้นจะไม่มีผลกระทบในทางลบต่อผู้ตอบแต่อย่างใด จึงไม่ควรถามชื่อของผู้ตอบ
- ข้อคำถามกำกวม มีความได้หลายแง่หลายมุมอยู่บ่อย ๆ

จึงสรุปได้ว่าในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนี้ รูปแบบที่เหมาะสมที่สุดคือคำถามแบบปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า Likert Technique มี 5 ระดับ ซึ่งเป็นแบบที่สร้างง่ายและใช้สะดวกที่สุด และใช้จำนวนค่าเพื่อให้ค่าตรงกลางแทนค่าเฉลี่ย สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวนมาก และสรุปผลได้ง่าย และผู้ตอบจะมีความสบายใจ เป็นอิสระในการตอบมากที่สุด

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ

สรวภรณ์ ชัยศิริพานิช (2545) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน - เขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารและการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเยอแซฟอุปถัมภ์ จังหวัดนครปฐมผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารและการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่แตกต่างกัน คะแนนพัฒนาการในการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนตามคู่มือครูและนักเรียนที่เรียนการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร มีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมการสอนอ่านและเขียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

สิริรัตน์ ทองเลิศ (2543) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเสริมกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพ 85.03 / 79.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์และนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ความคิดเห็นต่อการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเสริมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

สุชาดา กล่องพุดชา (2546) ได้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อสภาพจริง โรงเรียนโชคชัยสามัคคีจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 45 คน โดยจัดทำแผนการเรียนรู้ 3 วงจร และใช้เทคนิคสามเส้า ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาทักษะการอ่านสูงขึ้นโดยความสามารถทางการอ่านของ 3 วงจร คีขึ้นร้อยละ 80, 87.5, และ 90 และมีคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละ 78 , 87.16 ,และ 88.71 ตามลำดับ

สมพร ฉายทัย (2547) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีทุ่งสง จำนวน 23 คน โดยใช้หนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้นี้หนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

เสาวนีย์ เวโรจน์นันท (2547) ได้ศึกษาพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า เขตลาดกระบัง ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ผลการศึกษพบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หลังจากได้รับการสอนอ่านตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร

วิไลลักษณ์ ลาจันทร์ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ในด้านทักษะการอ่านออกเสียงคิดเป็นร้อยละ 68 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียน และด้านทักษะการอ่านในใจ นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนด้านความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนทุกด้าน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึก

ปณพร สุวรรณไตรย์ (2539) ได้สร้างแบบฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสารจากเอกสารจริงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างจากเอกสารจริงจำนวน 12 บท มีประสิทธิภาพดีใกล้เคียงกับเกณฑ์เท่ากับ 75.12/74.51 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และแบบทดสอบวัดเจตคติโดยกำหนดตัวเลือก 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.10 ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกจากแบบฝึกการอ่านที่สร้างจากเอกสารจริงมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น

วีรชาติ ชัยเนตร (2541) ได้สร้างบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานพื้นบ้านสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขอนแก่น จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษนี้ มีประสิทธิภาพ 86.68/79.31 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ธิดารักษ์ คานพลอ่อน (2542) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความมีประสิทธิภาพ 80.26 / 79.08 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ 0.01

สุริย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์ (2544) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนพระปฐม วัดวิทยาลัยอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมจำนวน 53 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนต้องการ ให้มีการพัฒนาแบบฝึกที่มีสาระหลากหลาย มีภาพประกอบ และให้ครูเป็นผู้สอนด้วย แบบฝึกมีประสิทธิภาพ 82.17/ 85.00 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จินตอาภา ผลบุญยวัธน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการฝึกจากแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ 0.05

บุญพา คำวิเศษณ์ (2547) ได้พัฒนาบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับท้องถิ่นภูเก็ต พร้อมแบบฝึกคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 โรงเรียนภูเก็ตเทคโนโลยี จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 74.00 / 76.32 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดถือว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนเสริมแบบฝึกทักษะการอ่านและแบบฝึกคอมพิวเตอร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนเสริมทักษะและแบบฝึกคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มีนา ซิงฮาล (Meena Singhal, 2001) ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนทักษะการอ่านสำหรับนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่านและกลยุทธ์ที่ใช้ก่อน และหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนศึกษากลยุทธ์ในการอ่านและผลของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อความเข้าใจในการอ่านกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยอารีโซนา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 108 ปีการศึกษา 1999 จำนวน 22 คน โดยนักเรียนจะอ่านบทอ่านที่แตกต่างกัน เพื่อหาใจความ

สำคัญ เก็บข้อมูลโดยให้ผู้เรียน ทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความสามารถทางการอ่าน ใช้เวลาในการเรียน 12 คาบ หลังจากนั้นทำแบบทดสอบหลังเรียน ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบแสดงความคิดเห็นต่อบทเรียนที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านของผู้เรียนโดยใช้กลยุทธ์ในการทำความเข้าใจบทอ่านสูงขึ้นผู้เรียนสามารถฝึกฝนการอ่านจากแบบเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ในปริมาณที่มากกว่า การเรียนในชั้นเรียนปกติ และมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากขึ้น

ฮอลล์ ฮิวท์ และ ฟิวเบิร์ต(Hall, Hugu and Filbert, 2000) ได้ทำการสังเคราะห์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ จำนวน 17 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนมากกับการใช้ ซีเอไอแบบโปรแกรมแบบฝึกทักษะมากที่สุด ตามแบบกลยุทธ์ของการสอน รองลงมาคือใช้ซีเอไอแบบการสร้างสถานการณ์จำลอง ที่มุ่งไปที่การแยกแยะประสาทกับความสามารถทางการอ่านตามแบบระบบทางภาษาศาสตร์และรากศัพท์

ฟูชส์ ฟูชส์ และ คัสตัน (Fuchs, Fuchs & Kazdan, 1999) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านและความคิดเห็นต่อการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัญหาในการอ่านที่ได้รับการสอนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีความเข้าใจการอ่านเพิ่มขึ้นและอ่านคล่องขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและมีความต้องการเป็นนักอ่านที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอ่านภาษาอังกฤษ การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะเห็นได้ว่าการอ่าน มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ ทั้งการฟัง การพูด และการเขียน และเพื่อพัฒนาทักษะนั้น จึงต้องมีวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาทักษะการอ่าน โดยพัฒนาแบบฝึกในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารจริง สื่อคอมพิวเตอร์ หรือสื่อประสมซึ่งถือเป็นนวัตกรรมที่มีความทันสมัย ตรงกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้จดจำและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในงานอาชีพในอนาคตรวมทั้งจะทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติในด้านการอ่านที่ดี อันจะช่วยให้การพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ และการเรียนรู้ดีขึ้นเช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถนำภาษาไปใช้ในชีวิตจริง ใช้ในการสื่อสาร และใช้ในการประกอบอาชีพที่จะสร้างความก้าวหน้าได้